

IDENTIFIKACIJA KLJUČNIH PODROČIJ VLAGANJ JAVNIH SREDSTEV S STALIŠČA VPLIVA NA RAZISKOVALNO-RAZVOJNO IN INVESTICIJSKO AKTIVNOST V PODJETJIHIN POSLEDIČNO DVIG DODANE VREDNOSTI V GOSPODARSTVU

Vmesno poročilo (cilj 1) pripravljeno za projekt »Analiza uspešnosti Strateških razvojno-inovacijskih partnerstev (SRIP) in Kompetenčnih centrov. Pregled in ocena delovanja ter priporočila za spremembe in izboljšave«

Pripravili:

Dr. Matjaž Črnigoj
Dr. Barbara Kalar
Dr. Anže Burger
Dr. Andreja Jaklič

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	2
2	UPORABLJENI PODATKI	3
3	PREDSTAVITEV RRI PARTNERSTEV – STRATEŠKIH RAZVOJNO-INOVAČIJSKIH PARTNERSTEV, CENTROV ODLIČNOSTI IN KOMPETENČNIH CENTROV	4
3.1	Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP).....	4
3.2	Centri odličnosti (CO).....	8
3.3	Kompetenčni centri (KC).....	11
4	ANALIZA VLOŽENIH JAVNIH SREDSTEV	14
4.1	Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP).....	14
4.2	Centri odličnosti (CO) in Kompetenčni centri (KC).....	21
5	ANALIZA REZULTATOV POSLOVANJA.....	23
5.1	Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP).....	23
5.2	Centri odličnosti (CO).....	27
5.3	Kompetenčni centri (KC).....	32
6	VIRI IN LITERATURA	38

1 UVOD

V poročilu, ki je pripravljeno v okviru raziskovalnega projekta »Analiza uspešnosti Strateških razvojno-inovacijskih partnerstev (SRIP) in Kompetenčnih centrov. Pregled in ocena delovanja ter priporočila za spremembe in izboljšave«, predstavljamo analizo vložkov in rezultatov raziskovalno-razvojno inovacijskih partnerstev (v nadaljevanju RRI partnerstva), ki so se oblikovala v okviru različnih ukrepov države v preteklem obdobju.¹ To so Strateško razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP), v katerih se danes povezujejo podjetja in javne raziskovalne organizacije ter drugi deležniki, še prej pa so s podobnimi cilji nastali Centri odličnosti (CO) in Kompetenčni centri (KC). Namen analize, katere ugotovitve predstavljamo v tem poročilu, je opraviti agregatni pregled vlaganj javnih sredstev po ključnih oziroma prednostnih področjih, prikazati gibanje raziskovalno-razvojne, inovacijske in investicijske aktivnosti v podjetjih, ki delujejo na teh področjih ter analizirati rast produktivnosti v sodelujočih podjetjih.

Najprej smo analizirali omenjena RRI partnerstva, tako da smo analizirali javne razpise oziroma ukrepe države, na podlagi katerih so partnerstva nastala, potem pa na podlagi zbranih podatkov o članih partnerstev analizirali njihova članstva. Nato smo analizirali javna sredstva, ki jih je država preko različnih načinov vlagala v partnerstva oziroma aktivnosti njenih članov. Za tem smo analizirali še njihova vlaganja v raziskave in razvoj ter inovacijske aktivnosti (v nadaljevanju RRI aktivnosti) in investicije v osnovna sredstva ter inovacijske outpute, ki so nastali z izvajanjem RRI aktivnosti in tudi rezultate tržnih manifestacij, ki se kažejo v finančnih rezultatih poslovanja podjetij.

V analizi smo uporabili različne podatkovne baze, od podatkov o članih RRI partnerstev, do podatkov iz statističnih raziskovanj raziskovalno-razvojne dejavnosti, inovacijske dejavnosti in investicij v osnovna sredstva ter finančnih podatkov o poslovanju podjetij. Izdelana analiza predstavlja kombinacijo statistične analize in finančne analize podatkov o poslovanju podjetij in drugih organizacij, vključenih v preučevana RRI partnerstva.

Z izdelano analizo smo pridobili vpogled v vložena javna sredstva, ki so omogočila nastanek partnerstev. Ugotovili smo kakšna partnerstva so se oblikovala in kaj so podjetja vključena v ta partnerstva ustvarila v obdobju financiranja delovanj partnerstev. Opozoriti velja, da izdelana analiza še ne omogoča sklepanja o korelaciji med vloženi sredstvi in vlaganji v RRI, inovacijskimi outputi ter produktivnostjo. Analizo učinkov partnerstev oziroma sodelovanja v partnerstvih bomo izdelali v naslednjih fazah projekta.

---

¹ Raziskovalni projekt je financiran v okviru ciljnega raziskovalnega programa "CRP 2023". Projekt financirajo Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS), Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS) in Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR).

2 UPORABLJENI PODATKI

V analizi smo uporabili naslednje podatkovne baze:

- Raziskovalno-razvojni in inovacijski projekti ter drugi projekti povezani z izvajanjem S4 (EMA, SVRK)
- Raziskovalno-razvojna dejavnost (R-RD, SURS)
- Inovacijska dejavnost (INOV, SURS)
- Investicije v osnovna sredstva (INV-1 in INV-2, SURS)

V podatkovni bazi Raziskovalno-razvojni in inovacijski projekti (SVRK, EMA) so podatki o vseh odobrenih projektih, vezanih na ukrepe povezane z izvajanjem S4. V podatkih so razvidni upravičenci, odobrena sredstva in prednostno področje S4, na katerem se izvaja projekt, pa tudi povezave s prednostnimi osmi in specifičnimi cilji OP 2014–2020. Raziskava Raziskovalno-razvojna dejavnost (R-RD, SURS) zagotavlja podatke o raziskovalno-razvojnem potencialu organizacij. V bazi so na voljo podatki o številu organizacij, ki se ukvarjajo z raziskovalno-razvojno dejavnostjo (RRD), o osebju, ki dela v RRD, o izdatkih za RRD ter o rezultatih raziskovalno-razvojnega dela. Z raziskavo Inovacijska dejavnost (INOV, SURS) se spremlja inovacijsko dejavnost za podporo načrtovanja spremljanja in izvajanja inovacijske politike na nacionalni ravni in na ravni EU. V bazi so na voljo podatki o inovacijskih aktivnostih in rezultatih. Raziskava Investicije v osnovna sredstva (INV-1, SURS) spremlja investicijske dejavnosti gospodarstva. Raziskava se osredotoča tudi na investicije v sektorju država in v javnih podjetjih (INV-2, SURS). V bazi so razpoložljivi podatki o vrednosti investicij v osnovna sredstva, vključno z investicijami v neopredmetena sredstva. Na razpolago so podatki o investicijah po vrstah sredstev, lokaciji (šifra občine) in namenu (dejavnost SKD 2008). Poleg tega so na voljo tudi podatki o virih financiranja investicij.

Pri analizi rezultatov smo poleg zgoraj omenjenih baz uporabili Podatkovno zbirko letnih poročil (AJPES). V njej so zbrani podatki iz računovodskih izkazov podjetij oziroma letnih poročil, ki, poleg podatkov o vrednostih postavk bilance stanja, izkaza poslovnega izida ter števila zaposlenih, vključujejo tudi druge registrske podatke, kot je npr. velikost in dejavnost organizacije.

Vse omenjene podatkovne baze, razen baze Raziskovalno-razvojni in inovacijski projekti ter drugi projekti povezani z izvajanjem S4 (EMA, SVRK), zajemajo obdobje od leta 2008 do leta 2022. Omenjena baza (EMA, SVRK) pokriva obdobje od leta 2016 do prvega četrletja 2022.

Za namen analize smo zbrali tudi podatke o članih SRIP, CO ter KC. Podatke o članih SRIP smo zbrali že v okviru zaključenega raziskovalnega projekta »Spremljanje in presoja učinkov strateških razvojno inovacijskih partnerstev«, ki smo ga izvajali v obdobju 2019–22, medtem ko smo podatke o članih CO in podatke o članih KC pridobili za potrebe izdelave te analize od Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI).²

---

² Raziskovalni projekt je bil financiran v okviru ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2019«. Projekt so financirali Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS), Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR), Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport (MGTS) in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije (MVZI).

3 PREDSTAVITEV RRI PARTNERSTEV – STRATEŠKIH RAZVOJNO-INOVAČIJSKIH PARTNERSTEV, CENTROV ODLIČNOSTI IN KOMPETENČNIH CENTROV

Predmet preučevanja so trije ukrepi, ki so se v Sloveniji izvedli na področju spodbujanja RRI aktivnosti, s posebnim poudarkom na spodbujanju sodelovanja med različnimi deležniki v RRI ekosistemu oziroma na podlagi katerih, so nastala različna RRI partnerstva. To so Strateško razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP), v katerih se danes povezujejo podjetja in javne raziskovalne organizacije ter drugi deležniki, še prej pa so s podobnimi cilji nastali Centri odličnosti (CO) in Kompetenčni centri (KC). V nadaljevanju na kratko predstavljamo omenjene ukrepe oziroma RRI partnerstva, ki so v okviru teh nastala.

3.1 Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP)

Javni razpis (JR) za izbor operacij »Podpora strateškim razvojno inovacijskim partnerstvom (SRIP) na prioritetnih področjih pametne specializacije«, ki je omogočil nastanek SRIP-ov, ki jih analiziramo v okviru tega projekta, je bil objavljen 14.10.2016. JR se je izvajal v okviru »OP 2014–2020«, prednostne osi: »Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva«; in prednostne naložbe: »Spodbujanje naložb podjetij v raziskave in inovacije ter vzpostavljanje povezav in sinergij med podjetji, centri za raziskave in razvoj ter visokošolskim izobraževalnim sektorjem, zlasti s spodbujanjem naložb na področju razvoja izdelkov in storitev, prenosa tehnologij, socialnih in ekoloških inovacij, aplikacij javnih storitev, spodbujanjem povpraševanja, mreženja, grozdov in odprtih inovacij prek pametne specializacije ter podpiranjem tehnoloških in uporabnih raziskav, pilotnih linij, ukrepov za zgodnje ovrednotenje izdelkov, naprednih proizvodnih zmogljivosti in prve proizvodnje zlasti na področju ključnih spodbujevalnih tehnologij ter razširjanje tehnologij za splošno rabo«. Prispeval naj bi k doseganju specifičnega cilja: »Povečan delež inovacijsko aktivnih podjetij« (Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016).

Namen JR je bil okrepiti raziskovalno-razvojno-inovacijsko sodelovanje sicer neodvisnih deležnikov (gospodarstva, raziskovalnih organizacij ter drugih relevantnih razvojnih deležnikov), ki delujejo na posameznem področju uporabe Strategije pametne specializacije (S4), z namenom sistematičnega povezovanja v mednarodne verige vrednosti in zagotovitvijo celovitega podpornega okolja v Sloveniji. Preko povezovanja relevantnih deležnikov iz obeh kohezijskih regij, naj bi se poleg doseganja kritične mase za razvojni preboj na ta način prispevalo tudi h krepitvi skladnejšega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016).

Javni interes pri vzpostavljanju SRIP-ov je v zagotovitvi inovacijskega ekosistema na ravni prednostnih področij uporabe S4, ki ne bo le zagotavljal celovito podporno okolje, ampak, ki bo preko podpore povezovanju relevantnih deležnikov, še posebej srednjih in manjših podjetij, prispeval k delitvi tveganj, doseganju kritične mase naložbenega potenciala ter kompetenc in kapacitet, prispeval k izkoriščanju eksternalij ter zmanjševanju transakcijskih stroškov pri bolj usklajenem nastopu deležnikov, ki, skupaj, prispevajo k vzpostavljanju trajnih poslovnih odnosov, ki temeljijo na dobri poslovni praksi in zaupanju. Pri vzpostavljanju SRIP-ov se je izhajalo iz obstoječega stanja institucionalnega podpornega okolja, kjer

se je načrtovalo, da bodo na nekaterih področjih v tej smeri narejeni prvi koraki, medtem ko bo šlo na področjih, kjer sodelovanje že obstaja, le za njegovo poglobitev (Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016).

Cilj JR je tako bil vzpostaviti SRIP-e na vseh prednostnih področjih uporabe veljavne S4. Takrat veljavna S4, ki je veljala za celotno obdobje izvajanja JR in izbranih SRIP-ov, je opredeljevala sledeča prednostna področja uporabe (Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016):

1. Pametna mesta in skupnosti
2. Pametne zgradbe in dom z lesno verigo
3. Mreže za prehod v krožno gospodarstvo
4. Trajnostna pridelava hrane
5. Trajnostni turizem
6. Tovarne prihodnosti
7. Zdravje – medicina
8. Mobilnost
9. Razvoj materialov kot končnih produktov

Predmet JR je bil izbor in sofinanciranje delovanja SRIP-ov, katerih cilj je preko okrepljenega sodelovanja spodbuditi povečana skupna vlaganja podjetij v razvojne projekte na področjih RRI, razvoj človeških virov, vzpostavljanje novih verig vrednosti v Sloveniji in povečan obseg skupnih nastopov na tujih trgih (Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016).

SRIP-i so predvidoma lahko delovali na dveh ravneh, in sicer: 1) na ravni SRIP kot celote; in 2) v njihovem okviru pa tudi preko vzpostavitve verig vrednosti ter horizontalnih mrež. Horizontalne tehnologije, na osnovi katerih so se oblikovalke horizontalne mreže, so taksativno opredeljene v dokumentu S4. SRIP na področju Pametnih mest in skupnosti je vključeval horizontalno mrežo na področju IKT. Prav tako so bile v okviru področja uporabe Tovarne prihodnosti opredeljene omogočitvene tehnologije, ki so podlaga za delovanje mreže ali mrež na tem področju. Horizontalne mreže delujejo v okviru SRIP za posamezno področje z namenom tesnejšega razvojnega povezovanja deležnikov, ki delujejo v okviru dane tehnologije, vendar pa je njihov namen obenem tudi vključevanje omogočitvenih tehnologij v vertikalne verige v okviru vseh ostalih SRIP-ov. Veriga vrednosti je bila predvidena kot skupina deležnikov, ki sestavljajo vertikalno povezano verigo ali mrežo, v okviru katere obstajajo komplementarnosti pri raziskavah, razvoju in inovacijah (povezovanje več tehnologij in produktivnih smeri), trženju in/ali poslovanju, ki se odražajo bodisi v obliki prodaje končnih produktov oziroma se odražajo v prodaji vmesnih produktov v okviru mednarodnih verig in mrež vrednosti. Glede na usmerjenost verig na produkte naj bi imeli v njih ključno vlogo uvajalci na trg, pri čemer bi morali v verigi sodelovati najmanj trije gospodarski subjekti (Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016).

JR se je izvajal v treh fazah. Na podlagi prijav na prvo fazo javnega razpisa so se izbrali SRIP-i, ki so kasneje pripravili akcijske načrte za svoje delovanje. Potrjeni akcijski načrti so bili podlaga za nadaljnje izvajanje aktivnosti SRIP-ov v okviru druge faze JR. Poleg upravljalcev SRIP-ov so se lahko v tej fazi predvideli tudi upravljalci posameznih verig vrednosti in horizontalnih mrež kot samostojnih inovacijskih grozdov v okviru posameznega SRIP-a. Predložitev prijav na tretjo fazo JR, za sofinanciranje izvajanja

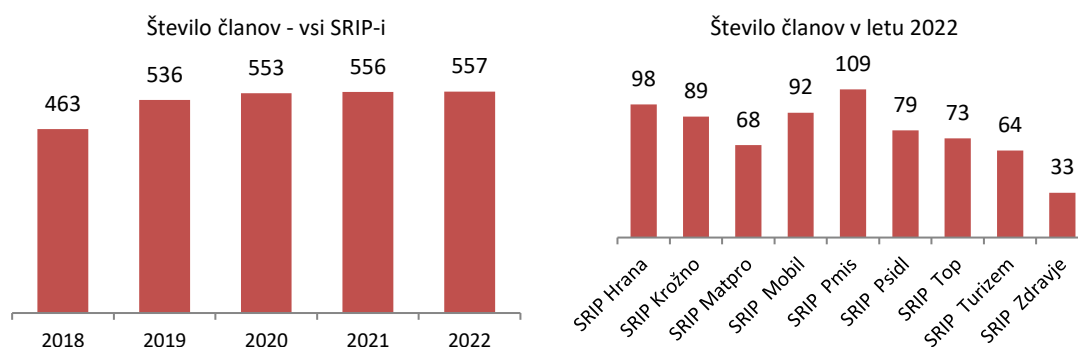
aktivnosti SRIP-ov do 30. 9. 2022, pa je potekala na podlagi rezultatov vrednotenja delovanja SRIP, ki se je načrtovalo izvesti v letu 2019 (Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016).³

Na podlagi JR je nastalo naslednjih 9 SRIP-ov (Bučar in drugi 2022):

1. SRIP Trajnostna pridelava hrane (SRIP Hrana)
2. SRIP Mreže z prehod v krožno gospodarstvo (SRIP Krožno)
3. SRIP Materiali kot končni produkt (SRIP Matro)
4. SRIP Mobilnost (SRIP Mobil)
5. SRIP Pametna mesta in skupnosti (SRIP PMiS)
6. SRIP Pametne stavbe in dom z lesno verigo (SRIP PSiDL)
7. SRIP Tovarne prihodnosti (SRIP ToP)
8. SRIP Trajnostni turizem (SRIP Turizem)
9. SRIP Zdravje (SRIP Zdravje)

Na podlagi podatkov, ki smo jih zbrali za potrebe vrednotenja ukrepa SRIP, ki smo jo izvedli v okviru raziskovalnega projekta »Strateška razvojno inovacijska partnerstva« (Bučar in drugi, 2022), je bilo v SRIP-e v letu 2022 vključeno 705 organizacij, od tega 557 različnih organizacij (nekatero med njimi so bile namreč včlanjene v več SRIP-ov). Posamezni SRIP-i so imeli različno število članov, podatki za leto 2022 kažejo naslednja števila članov: od 33 (SRIP Zdravje), do 109 (SRIP Pmis).

Slika 3.1: Organizacije vključene v SRIP-e

Število članov se je po SRIP-ih tudi različno spreminjalo v času. V letu 2022 je bilo glede na leto 2018 največje povečanje števila članov mogoče opaziti v SRIP Matpro, število članov se je v omenjenem obdobju povečalo tudi v SRIP Top, SRIP Krožno, SRIP Psidl in SRIP Hrana. V ostalih SRIP-ih pa je bilo število članov v letu 2022 manjše od števila članov v letu 2018.

³ 13. 10. 2023 je bil objavljen nov JR za izbor operacij »Podpora strateškim razvojno inovacijskim partnerstvom (SRIP) za obdobje 2023–2026«. Tako se delovanje SRIP-ov nadaljuje tudi po letu 2023. Na tem mestu pa velja omejiti, da se naša analiza omejuje na delovanje SRIP-ov v obdobju, ki ga pokriva prvi razpis.

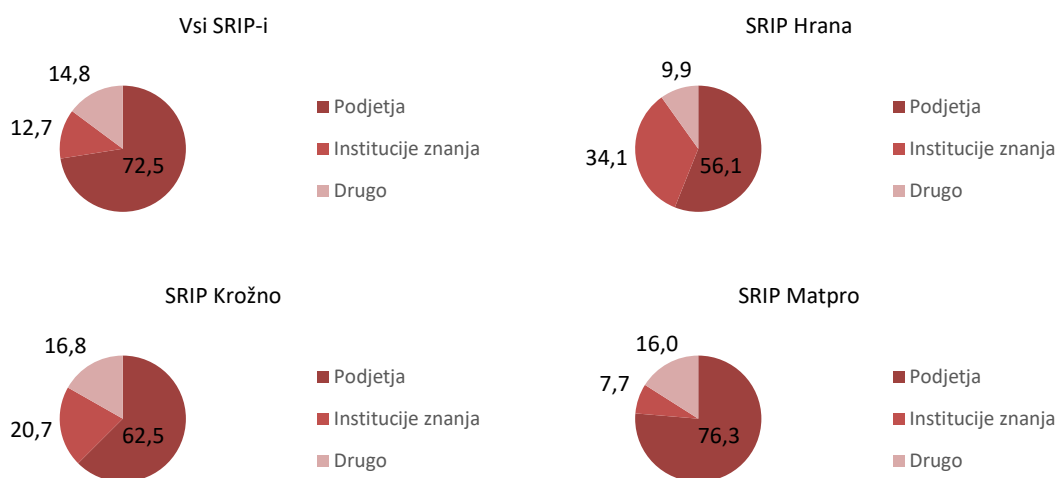

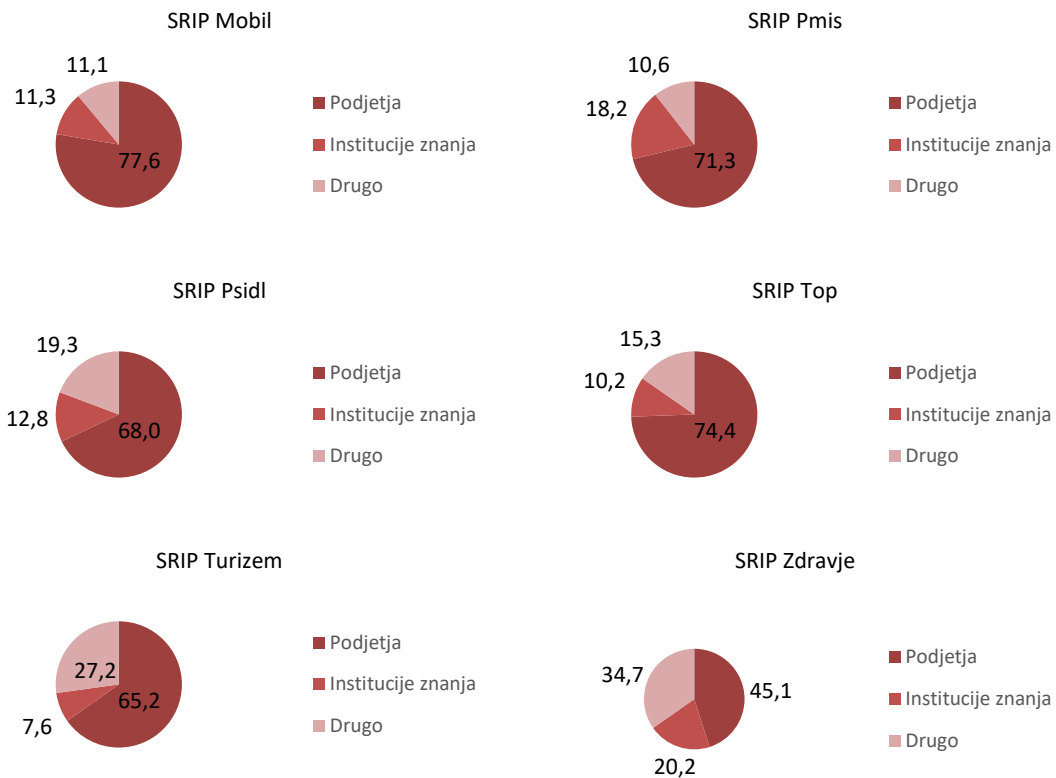
Tabela 3.1: Gibanje števila članov SRIP v obdobju 2018–22

	Vsi SRIP-i	SRIP Hrana	SRIP Krožno	SRIP Matpro	SRIP Mobil	SRIP Pmis	SRIP Psidl	SRIP Top	SRIP Turizem	SRIP Zdravje
2018	463	86	68	33	105	150	62	49		40
2019	536	86	75	55	105	140	74	65	48	39
2020	553	97	87	57	104	132	83	75	37	44
2021	556	98	91	67	99	118	81	69	50	36
2022	557	98	89	68	92	109	79	73	64	33
<i>Analiza rasti</i>										
% članov včlanjenih v 2018 (glede na 2022)										
	83,1	87,8	76,4	48,5	114,1	137,6	78,5	67,1	n.p.	121,2
Sprememba v 2019 (v %)										
	15,8	0,0	10,3	66,7	0,0	-6,7	19,4	32,7	n.p.	-2,5
Sprememba v 2020(v %)										
	3,2	12,8	16,0	3,6	-1,0	-5,7	12,2	15,4	-22,9	12,8
Sprememba v 2021 (v %)										
	0,5	1,0	4,6	17,5	-4,8	-10,6	-2,4	-8,0	35,1	-18,2
Sprememba v 2022 (v %)										
	0,2	0,0	-2,2	1,5	-7,1	-7,6	-2,5	5,8	28,0	-8,3

Analiza strukture članstva v SRIP-ih (v letu 2022) pokaže, da je bilo med člani SRIP-ov slabe tri četrtine podjetij. Institucije znanja, povečini javne raziskovalne organizacije (JRO), so predstavljale 12,7% vseh članov, medtem ko so druge vrste organizacij predstavljale slabih 15% članov. Struktura pa je bila spet nekoliko različna, če analiziramo strukturo članstva v posameznih SRIP-ih. Nadpovprečni delež podjetij je npr. razviden v SRIP Matpro, SRIP Mobil in SRIP Top. Na drugi strani, po večji zastopanosti institucij znanja izstopajo SRIP Hrana, SRIP Krožno, SRIP Pmis in SRIP Zdravje.

Slika 3.2: Struktura članstva v SRIP-ih v letu 2022 (v %)

3.2 Centri odličnosti (CO)

»Javni razpis za razvoj centrov odličnosti v obdobju 2009–13«, ki predstavlja drugo obdobje financiranja delovanja CO-jev in so tudi predmet našega preučevanja, je bil objavljen 15. 5. 2009. JR je bil sofinanciran iz Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013; 1. Razvojna prioriteta: Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost, Prednostna usmeritev 1.1.: Izboljšanje konkurenčnih sposobnosti podjetij in raziskovalna odličnost (Uradni list RS, št. 36, 15. 5. 2009).

V okviru znanstveno-tehnološke politike Republike Slovenije so bili CO-ji ukrep, namenjen spodbujanju koncentracije znanja na prioritetnih tehnoloških področjih in horizontalnega povezovanja v celotni verigi razvoja znanja, ki se izvaja na temelju strateškega partnerstva med gospodarstvom in akademsko sfero. Šlo je za celosten, interdisciplinaren raziskovalno-razvojni program, s poudarjenim horizontalnim ciljem pospeševanja prehoda v energijsko učinkovito gospodarstvo z nizkimi izpusti toplogrednih plinov oziroma intenzivnega spodbujanja prehoda v nizkoogljično družbo na vseh prednostnih področjih raziskav in tehnološkega razvoja, ki so:

- informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT),
- napredni (novi) sintetični kovinski in nekovinski materiali in nanotehnologije,
- kompleksni sistemi in inovativne tehnologije,
- zdravje in znanost o življenju,
- tehnologije za trajnostno gospodarstvo.

CO-ji so bili v JR opredeljeni kot visoko kakovostne multidisciplinarne skupine raziskovalcev iz akademske sfere in poslovnega sektorja, ki združujejo kritično maso znanja in ustrezno raziskovalno infrastrukturo za potencialni preboj teh centrov v vrh svetovne znanosti in/ali vključitev v mednarodne mreže odličnosti ter so usmerjeni predvsem v krepitev sposobnosti prenosa in obvladovanja novih tehnologij ter v razvoj novih tehnologij na prednostnih področjih raziskav in tehnološkega razvoja.

Cilj ukrepa CO je bil vzpostaviti in zagotoviti uspešno delovanje slovenskih raziskovalnih centrov odličnosti v evropskem in mednarodnem merilu. Glavni namen tega sodelovanja naj bi bilo pridobivanje idej, znanja, izkušenj, izdelkov, storitev in tehnologij za uporabo v Sloveniji ter večanje mobilnosti raziskovalcev.

Predmet JR je bil sofinanciranje celovitih programov CO-jev, ki vključujejo različne programske aktivnosti (delovne sklope), in sicer:

1. sofinanciranje razvoja in upravljanja centrov odličnosti,
2. sofinanciranje raziskovalno-razvojnega dela v okviru centrov odličnosti, vključno s stroški demonstracijskih projektov in eksperimentalnega razvoja do faze prototipov,
3. sofinanciranje naložb v raziskovalno-razvojno (RR) opremo: naložbe v nakup nove opreme za RR dejavnost, naložbe v posodobitev obstoječe RR opreme, naložbe v usposobitev prostorov za uporabo in namestitev opreme za RR dejavnost.

V primerjavi s SRIP-i je bilo z ukrepom CO pokrito s sofinanciranjem tudi izvajanje RRI projektov. Pri SRIP-ih je ukrep predstavljal le sofinanciranje vzpostavljanja in delovanje partnerstva, medtem ko so morali člani SRIP-ov javna sredstva za sofinanciranje RRI projektov pridobivati na drugih razpisih.

Kot navajajo Bučar in drugi (2014), ki so evalvirali ukrep CO, je na JR prispelo 61 vlog, od katerih jih 15 ni izpolnjevalo pogojev. Ocenjevalna komisija je izmed 46 vlog sprejela 8 vlog in ustanovljeni so bili naslednji CO-ji:

1. Center odličnosti za biosenzoriko, instrumentacijo in procesno kontrolo (CO BIK)
2. Center odličnosti za integrirane pristope v kemiji in biologiji proteinov (CO CIPKEBiP)
3. Center odličnosti za raziskave v biotehnologiji, farmaciji in fiziki snovi (CO EN-FIST)
4. Center odličnosti Napredni nekovinski materiali s tehnologijami prihodnosti (CO NAMASTE)
5. Center odličnosti nanoznanosti in nanotehnologij (CO NIN)
6. Center odličnosti Nizkoogljčne tehnologije (CO NOT)
7. Center odličnosti Polimerni materiali in tehnologije (CO POLIMAT)
8. Center odličnosti Vesolje: znanost in tehnologije (CO VESOLEJ-SI)

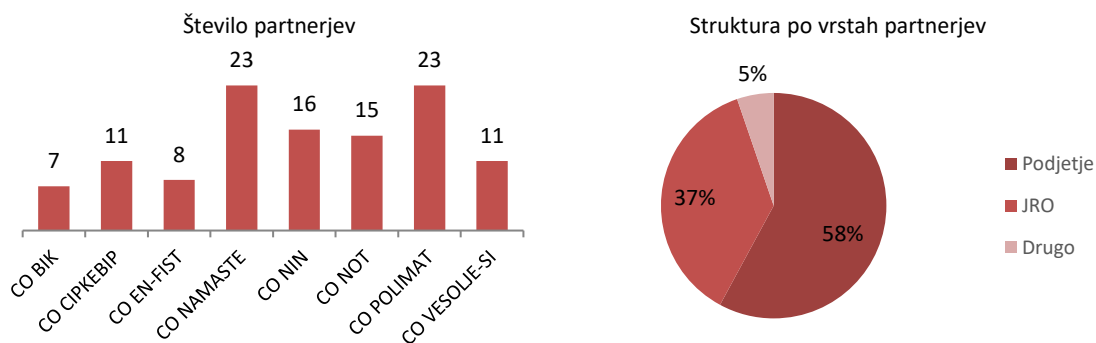
Na podlagi podatkov, ki so nam jih za potreb izdelave te analize pripravili na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije (Podatkovna baza Člani CO) so imeli CO-ji 114 partnerjev, od tega je bilo nekaj manj kot 60% podjetij. Nekaj več kot tretjino organizacij so predstavljale javne raziskovalne organizacije (JRO), 5% pa druge organizacije.⁴ Posamezni CO-ji so imeli različno število partnerjev, od 7 (CO BIK) do 23 (CO NAMASTE in CO POLIMAT).

---

⁴ Med 114 partnerji – člani so nekatere organizacije štete večkrat, saj so nastopale v več CO-jih.

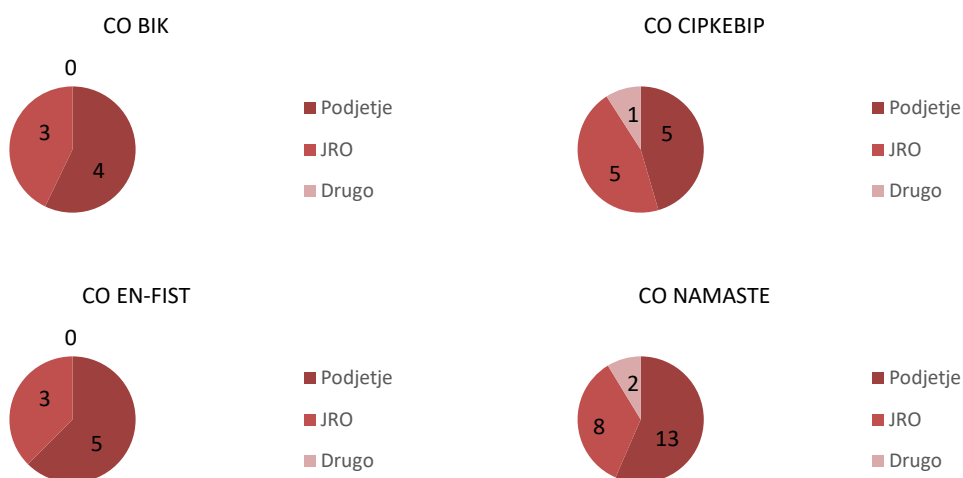

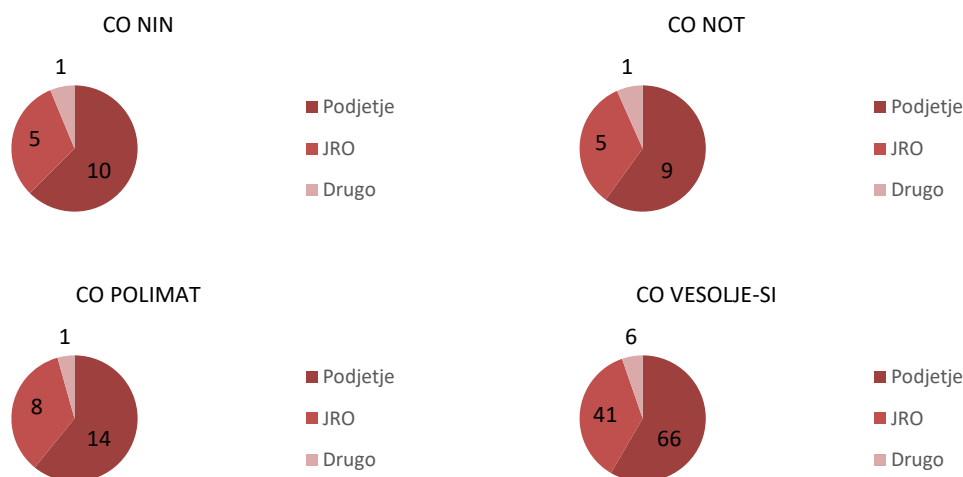
Slika 3.3: Organizacije vključene v CO-je v obdobju 2009–13

CO-ji so se nekoliko razlikovali tudi glede strukture partnerjev po vrstah organizacij oziroma deležih posamezne vrste organizacij. Delež podjetij je v vseh CO-jih dosegal najmanj 45% (CO CIPKEBIP), pri večini pa več kot 50%.

Slika 3.4: Organizacije vključene v CO-je – posamezni CO v obdobju 2009–13 (število organizacij)

3.3 Kompetenčni centri (KC)

»Javni razpis za razvoj kompetenčnih centrov v obdobju 2010–13«, ki predstavlja drugo obdobje financiranja delovanja KC-jev in so tudi predmet našega preučevanja, je bil objavljen 6. 8. 2010. JR je bil sofinanciran iz Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013; 1. Razvojna prioriteta: Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost, Prednostna usmeritev 1.1.: Izboljšanje konkurenčnih sposobnosti podjetij in raziskovalna odličnost (Uradni list RS, št. 64, 6. 8. 2010).

V okviru znanstveno-tehnološke politike Republike Slovenije so bili KC-ji ukrep, namenjen spodbujanju koncentracije znanja na prioritetnih tehnoloških področjih in horizontalnemu povezovanju v celotni verigi razvoja znanja, ki se izvaja na temelju strateškega partnerstva med gospodarstvom in akademsko sfero. Gre za celosten razvojno-raziskovalni program, s poudarjenim horizontalnim ciljem pospeševanja prehoda v energijsko učinkovito gospodarstvo in nizkoogljično družbo, na prednostnih področjih tehnološkega razvoja, ki so:

1. uporabniške platforme in vmesniki (informacijske in komunikacijske tehnologije);
2. omrežni sistemi in storitve (informacijske in komunikacijske tehnologije);
3. hrana in zdravje (zdravje in znanost o življenju);
4. biomedicinska tehnika (zdravje in znanost o življenju);
5. procesne tehnologije (kompleksni sistemi in inovativne tehnologije);
6. trajnostno gradbeništvo (tehnologije za trajnostno gospodarstvo);
7. učinkovita raba energije (tehnologije za trajnostno gospodarstvo).

KC-ji so bili v JR opredeljeni kot razvojno-raziskovalni centri, ki jih vodijo industrijski partnerji, povezujejo pa partnerje iz gospodarstva in javnega raziskovalnega sektorja, ter so usmerjeni v krepitev sposobnosti razvoja in uporabe novih tehnologij za razvoj novih konkurenčnih proizvodov, storitev in procesov na prednostnih področjih tehnološkega razvoja. Z razvojem KC-jev se je želelo spodbujati povezovanje znanja in kompetenc podjetij in raziskovalnih organizacij na določenih tehnoloških področjih, ki izkazujejo kritično maso znanja in sposobnosti za razvoj in uporabo novih tehnologij. Rezultat tovrstnega

povezovanja so novi produkti, storitve in procesi z višjo dodano vrednostjo ter s tem povečevanje konkurenčnosti.

Cilj ukrepa KC je bil podpreti programe na definiranih ožjih tehnoloških področjih, ki izkazujejo združitev kritične mase inovativne industrije in odlične znanosti na nacionalni ravni in strategijo za dolgoročen razvoj mednarodno primerljivih KC-jev. JR za razvoj KC-jev v obdobju 2010–13 je komplementaren z instrumentom CO in skupaj tvorita zaključeno celoto na področju razvojno-raziskovalne dejavnosti.

Predmet JR je bil sofinanciranje izvajanja celovitih programov KC-jev, ki vključujejo:

- upravljanje in razvoj kompetenčnega centra ter
- izvajanje skupnih razvojno-raziskovalnih projektov, industrijskih raziskav in eksperimentalnega razvoja, usmerjenih v razvoj novih tehnoloških rešitev ter novih produktov, storitev in procesov.

Enako kot pri ukrepu CO je bilo tudi pri ukrepu KC pokrito s sofinanciranjem izvajanje RRI projektov. Kot že omenjeno, je ukrep SRIP pokrival le sofinanciranje vzpostavljanja in delovanje partnerstva, medtem ko so morali člani SRIP-ov javna sredstva za sofinanciranje RRI projektov pridobivati na drugih razpisih.

Kot navajajo Bučar in drugi (2014), ki so evalvirali ukrep KC, je na JR prispelo 22 prijav, od katerih 4 niso izpolnjevale pogojev. Od 18 prijav, ki so bile ocenjene, jih je bilo izbranih za financiranje 7. To so naslednji KC-ji:

- Kompetenčni center biomedicinska tehnika (KC BME)
- Kompetenčni center za biotehnoški razvoj in inovacije (KC BRIN)
- Kompetenčni center storitve podprte z računalništvom v oblaku (KC CLASS)
- Kompetenčni center odprta komunikacijska platforma za integracijo storitev (KC OPCOMM)
- Kompetenčni center za sodobne tehnologije vodenja (KC STV)
- Kompetenčni center napredni sistemi učinkovite rabe električne energije (KC SURE)
- Kompetenčni center za trajnostno in inovativno gradbeništvo (KC TIGR)

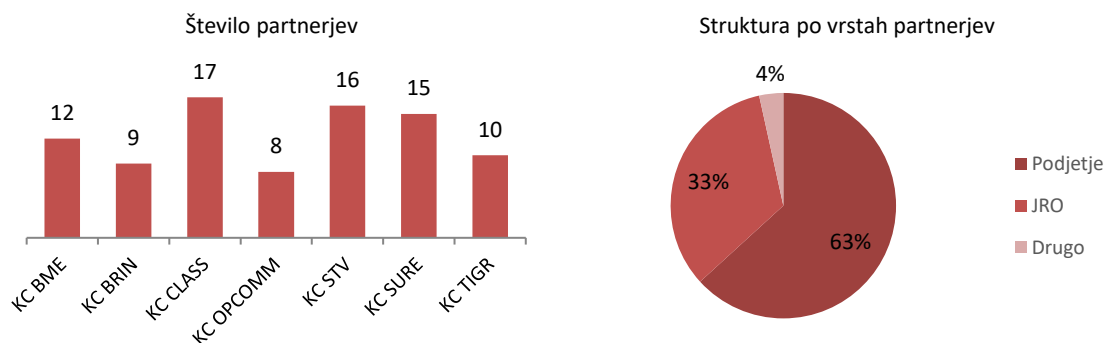
Na podlagi podatkov, ki so nam jih za potrebe izdelave te analize pripravili na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in inovacije (Podatkovna baza Člani KC) so imeli KC-ji 87 partnerjev, od tega je bilo nekaj več kot 60% podjetij. Približno tretjino organizacij so predstavljale javne raziskovalne organizacije (JRO), 4% pa druge organizacije.⁵ Posamezni KC-ji so imeli različno število partnerjev, od 8 (KC OPCOMM) do 17 (KC CLASS).

---

⁵ Med 87 partnerji – člani so nekatere organizacije štete večkrat, saj so nastopale v več KC-jih.

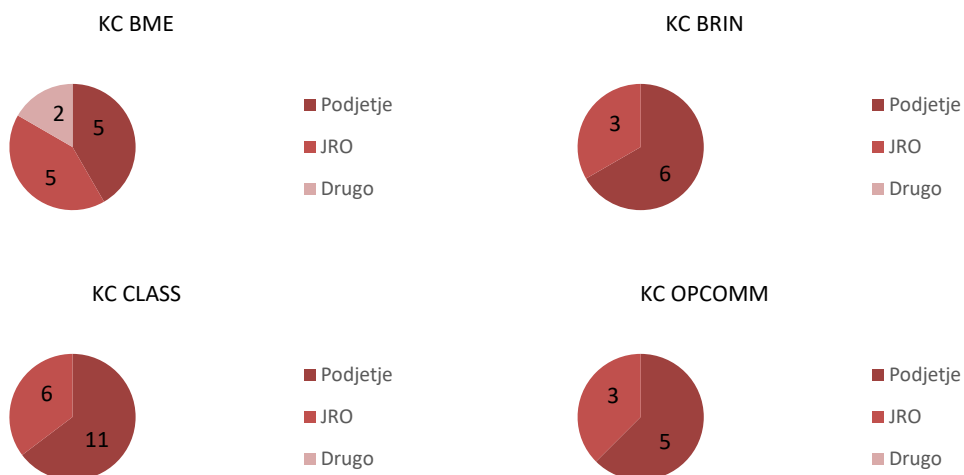

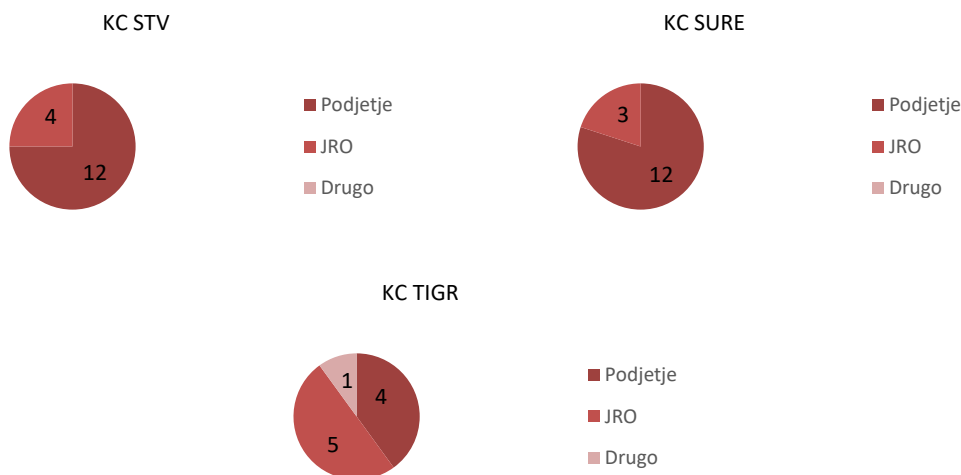
Slika 3.5: Organizacije vključene v KC-je v obdobju 2010–13

KC-ji so se nekoliko razlikovali tudi glede strukture partnerjev po vrstah organizacij oziroma deležih posamezne vrste organizacij. Delež podjetij je bil v dveh KC-jih manjši od 50% (KC BME in KC TIGR), pri ostalih večji od 50%, pri dveh celo 75% in več (KC STV in KC SURE).

Slika 3.6: Organizacije vključene KC-je – posamezni KC v obdobju 2010-13 (število organizacij)

4 ANALIZA VLOŽENIH JAVNIH SREDSTEV

V tem delu prikazujemo rezultate analize vloženi javnih sredstev, ki jih je država namenila vzpostavljanju in delovanju RRI partnerstev v času izvajanja posameznega ukrepa. V prvem delu analiziramo vložena sredstva v SRIP-e, pri čemer imamo na voljo več podatkov kot za drugi dve vrsti RRI partnerstev, CO-je in KC-je, katerih vložena sredstva analiziramo v drugem delu tega poglavja.

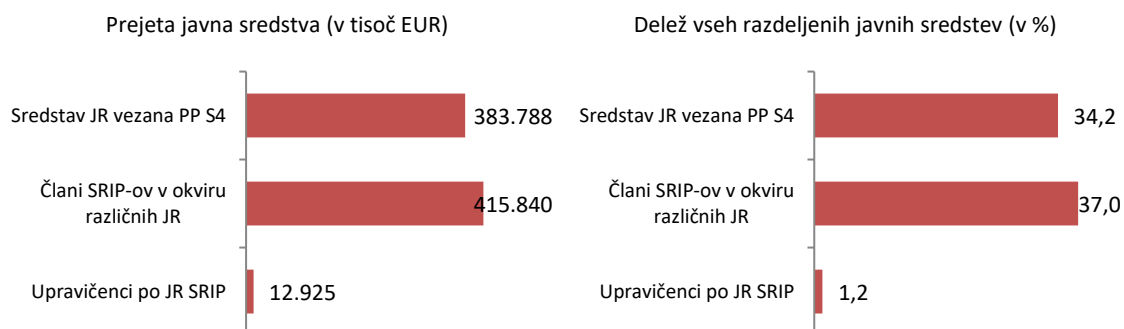
4.1 Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP)

Vložena javna sredstva v SRIP-e analiziramo z dveh oziroma treh različnih vidikov. Najprej analiziramo javna sredstva vložena v SRIP-e v okviru JR za izbor operacij »Podpora strateškim razvojno inovacijskim partnerstvom (SRIP) na prioritetenih področjih pametne specializacije« (JR SRIP). To so sredstva, ki so jih prejeli upravičenci za vzpostavitev in delovanje SRIP-a. Potem smo analizirali sredstva, ki so jih prejeli člani SRIP-ov za izvajanje RRI projektov na drugih razpisih. Nazadnje je glede na razpoložljive podatke v podatkovni bazi Raziskovalno-razvojni in inovacijski projekti ter drugi projekti povezani z izvajanjem S4 (EMA, SVRK) mogoče ugotoviti tudi vrednost vloženi javnih sredstev na prednostnih področjih S4.

Kot je razvidno iz slike v nadaljevanju, so upravičenci v okviru JR SRIP prejeli nekaj manj kot 13 milijonov EUR sredstev. Skupaj so člani SRIP-ov za izvajanje RRI projektov prejeli 416 milijonov EUR. Na 9 prednostnih področjih S4 pa je država različnim organizacijam razdelila 384 milijona EUR sredstev. Sredstva, ki jih je država namenila SRIP-om v okviru JR SRIP predstavljajo le 1,2% vseh razdeljenih javnih sredstev namenjenih spodbujanju izvajanja RRI projektov in drugih projektov povezanih z izvajanjem S4 v obdobju 2014–23. Višji je delež sredstev, ki so jih prejeli člani SRIP-ov za izvajanje RRI projektov oziroma delež sredstev, ki jih je država namenila spodbujanju izvajanja RRI projektov na prednostnih področjih S4. Ta deleža znašata 37 in 24%.

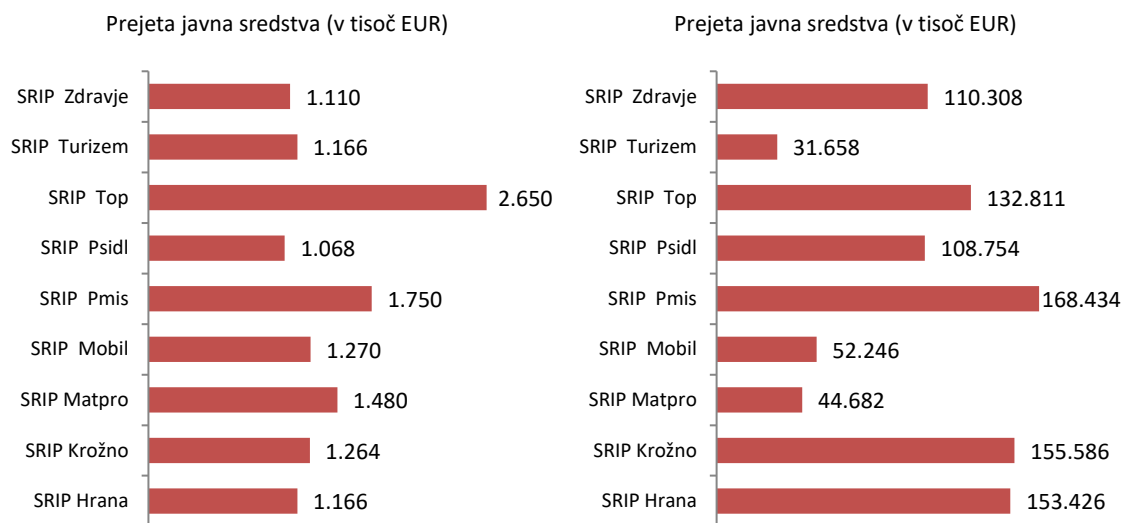
Slika 4.1: Javna sredstva, ki so jih prejeli SRIP-i oziroma njihovi člani in upravičenci, ki so izvajali RRI projekte na prednostnih področjih S4 (levo vrednosti vloženih javnih sredstev, desno deleži od vseh razdeljenih javnih sredstev za izvajanje RRI projektov in drugih projektov povezanih z izvajanjem S4 v obdobju 2014–23)

Večina SRIP-ov je po JR SRIP za vzpostavitev in delovanje SRIP-a prejela od 1 do 1,5 milijona sredstev, nekoliko več SRIP Pmis, ki je prejel 1,75 milijona EUR in SRIP Top, ki je prejel kar 2,65 milijona EUR. Še več je razlik med SRIP-i, če analiziramo sredstva, ki so jih prejeli člani SRIP-ov za izvajanje RRI projektov in drugih projektov povezanih z izvajanjem S4. Ugotavljamo, da so največ sredstev v obdobju 2014–23 za izvajanje RRI projektov (več kot 150 milijonov EUR) prejeli člani SRIP Pmis, SRIP Krožno in SRIP Hrana, najmanj (50 milijonov EUR in manj) pa člani SRIP Turizem, SRIP Matpro in SRIP Mobil. V tem delu smo porazdelitev sredstev ocenili tako, da smo prejeta sredstva za izvajanje posameznega RRI projekta pripisali posameznemu SRIP-u glede na članstvo upravičenca oziroma partnerje na projektu. Čeprav smo sredstva RRI projekta porazdelili po partnerjih, ki so sodelovali pri izvajanju RRI projekta, pa zaradi dejstva, da so določene organizacije članice več SRIP-ov in ne razpolagamo s podrobnimi podatki, na podlagi katerih bi enoznačno RRI projekt pripisali enemu SRIP-u, prihaja do dvojnega ali večkratnega štetja. Zato je to omejitev, predvsem pri razlagi porazdelitve sredstev po prednostnih področjih, potrebno upoštevati.

Slika 4.2: Porazdelitev vloženih javnih sredstev, ki so jih prejeli SRIP-i oziroma njihovi člani po SRIP-ih (levo vrednosti prejetih javnih sredstev po JR SRIP, desno vrednosti, ki so jih prejeli člani SRIP za izvajanje RRI ukrepov po drugih razpisih)

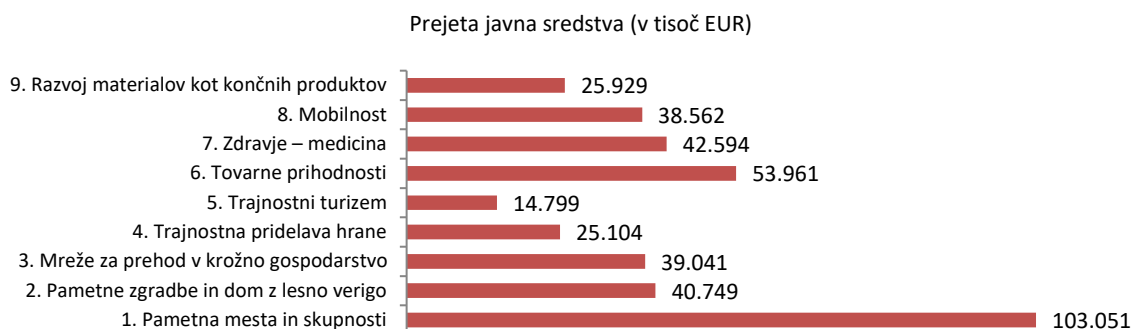

Kot rečeno, je v podatkovni bazi Raziskovalno-razvojni in inovacijski projekti ter drugi projekti povezani z izvajanjem S4 (EMA, SVRK) mogoče ugotoviti tudi vrednost vloženih javnih sredstev na prednostnih področjih S4. Kot je razvidno v sliki spodaj, je največ sredstev država namenila izvajanju RRI projektov na področju Pametna mesta in skupnosti, kamor je v obdobju 2014–23 vložila več kot 100 milijonov EUR. Na vsa druga prednostna področja je država v obdobju 2014-23 namenila pol manjše vsote oziroma manj kot pol manjše vsote. Najmanj na področje Trajnostni turizem – manj kot 15 milijonov EUR, Trajnostna predelava hrane in Razvoj materialov kot končnih produktov – na obe področji okrog 25 milijonov EUR.

Pri analizi teh rezultatov pa smo s predstavniki Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR) ugotovili, da se evidenca projektov po prednostnih področjih mogoče ne vnaša v eMA konsistentno po različnih ukrepih. Različni ukrepi oziroma javni razpisi so bili namenjeni različnim prednostnim področjem, to pa naj se ne bi konsistentno vnašalo v eMA. Predlagamo, da se to preveri in v primeru napačnega vnašanja to popravi in vnaprej zagotovi konsistentnost in pravilnost vnašanja teh podatkov.

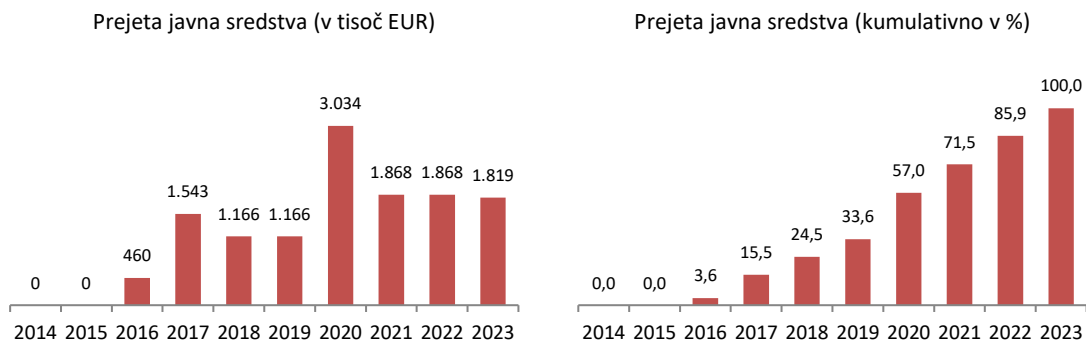

Slika 4.3: Porazdelitev vloženih javnih sredstev po prednostnih področjih S4 (vsi upravičenci)

V nadaljevanju smo analizirali vlaganje javnih sredstev v SRIP-e in njihove člane tudi v času. Kot je razvidno iz slike v nadaljevanju je država SRIP-om v okviru JR SRIP največ sredstev namenila v letu 2020, manjše so bile vsote po ostalih letih. Če sta se do vključno leta 2019 izvedli prvi dve fazi JR SRIP, lahko ugotovimo, da so SRIP-i za prvi dve fazi (do vključno leta 2019) prejeli 33,6% vseh sredstev JR SRIP, ostalih 66,3% pa po letu 2019 oziroma za izvajanje tretje faze razpisa.

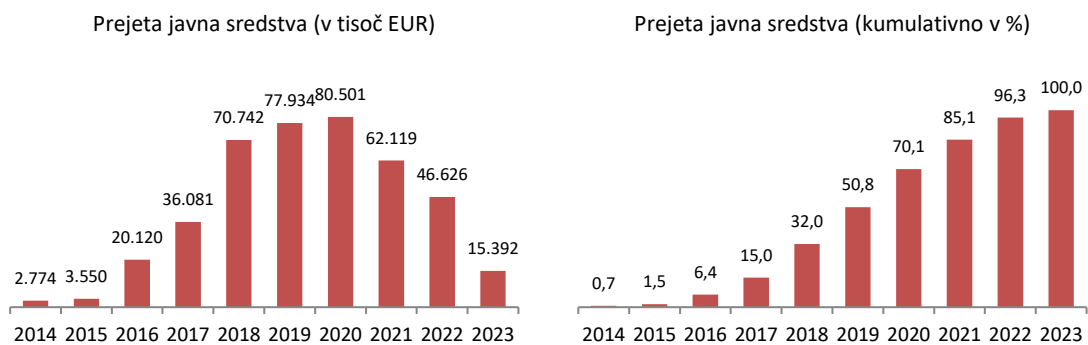
Slika 4.4: Porazdelitev vloženih javnih sredstev, ki so jih prejeli SRIP-i v okviru JR SRIP v obdobju 2014–23 (levo vrednosti prejetih javnih sredstev po JR SRIP, desno kumulativni prikaz v %)

Analizirali smo tudi porazdelitev v času za javna sredstva, ki so bila članom SRIP namenjena za izvajanje RRI projektov in drugih projektov povezanih z izvajanjem S4 preko drugih razpisov. Kot je razvidno v sliki v nadaljevanju, je bilo največ sredstev članom SRIP namenjeno v obdobju 2018–21. Kumulativni prikaz prejetih javnih sredstev pokaže, da so ta sredstva člani SRIP-ov prejeli v času prej in v večjih vrednostih kot sredstva dodeljena v okviru JR SRIP.

Slika 4.5: Porazdelitev vloženih javnih sredstev, ki so jih prejeli člani SRIP-ov za izvajanje RRI ukrepov po drugih razpisih v obdobju 2014–23 (levo vrednosti prejetih javnih sredstev po razpisih za RRI projekte, desno kumulativni prikaz v %)

V tabeli v nadaljevanju prikazujemo še dinamiko vloženih javnih sredstev v času po posameznih SRIP-ih.

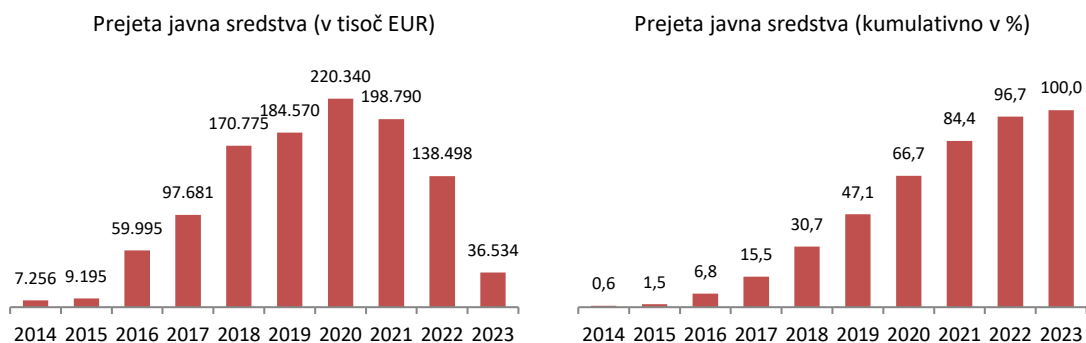
Tabela 4.1: Porazdelitev vloženih javnih sredstev, ki so jih prejeli člani SRIP-ov za izvajanje RRI ukrepov po drugih razpisih v obdobju 2014–23 (v tisoč EUR)

	SRIP Hrana	SRIP Krožno	SRIP Matpro	SRIP Mobil	SRIP Pmis	SRIP Psidl	SRIP Top	SRIP Turizem	SRIP Zdravje
2014	2.774	0	0	0	0	0	0	0	2.774
2015	3.460	686	0	0	686	71	700	0	3.253
2016	6.410	5.503	2.207	2.754	5.092	5.912	4.774	1.195	7.751
2017	11.112	14.945	4.395	4.417	11.670	14.169	10.511	2.429	11.705
2018	18.913	23.512	8.325	10.942	27.959	21.687	19.023	5.772	16.311
2019	26.430	29.974	9.293	10.580	33.964	20.395	26.251	6.395	15.919
2020	28.256	30.974	10.119	10.361	35.355	20.448	27.175	6.376	18.639
2021	22.299	23.483	6.679	8.147	27.921	14.256	21.174	5.168	12.079
2022	22.881	18.373	2.996	4.473	17.039	10.554	15.176	3.543	15.832
2023	10.891	8.136	668	573	8.746	1.262	8.027	781	6.045
Skupaj	153.426	155.586	44.682	52.246	168.434	108.754	132.811	31.658	110.308
<i>v % - kum.</i>									
2014	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5
2015	4,1	0,4	0,0	0,0	0,4	0,1	0,5	0,0	5,5
2016	8,2	4,0	4,9	5,3	3,4	5,5	4,1	3,8	12,5
2017	15,5	13,6	14,8	13,7	10,4	18,5	12,0	11,4	23,1
2018	27,8	28,7	33,4	34,7	27,0	38,5	26,4	29,7	37,9
2019	45,0	48,0	54,2	54,9	47,1	57,2	46,1	49,9	52,3
2020	63,5	67,9	76,9	74,7	68,1	76,0	66,6	70,0	69,2
2021	78,0	83,0	91,8	90,3	84,7	89,1	82,5	86,3	80,2
2022	92,9	94,8	98,5	98,9	94,8	98,8	94,0	97,5	94,5
2023	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Za primerjavo z vlaganjem javnih sredstev v SRIP-e, v nadaljevanju prikazujemo še dinamiko vseh vlaganj države v izvajanje RRI projektov in drugih projektov povezanih z izvajanjem S4. Primerjava pokaže, da so člani SRIP-ov v času prej prejeli več sredstev, v primerjavi s splošno dinamiko vlaganj javnih sredstev.

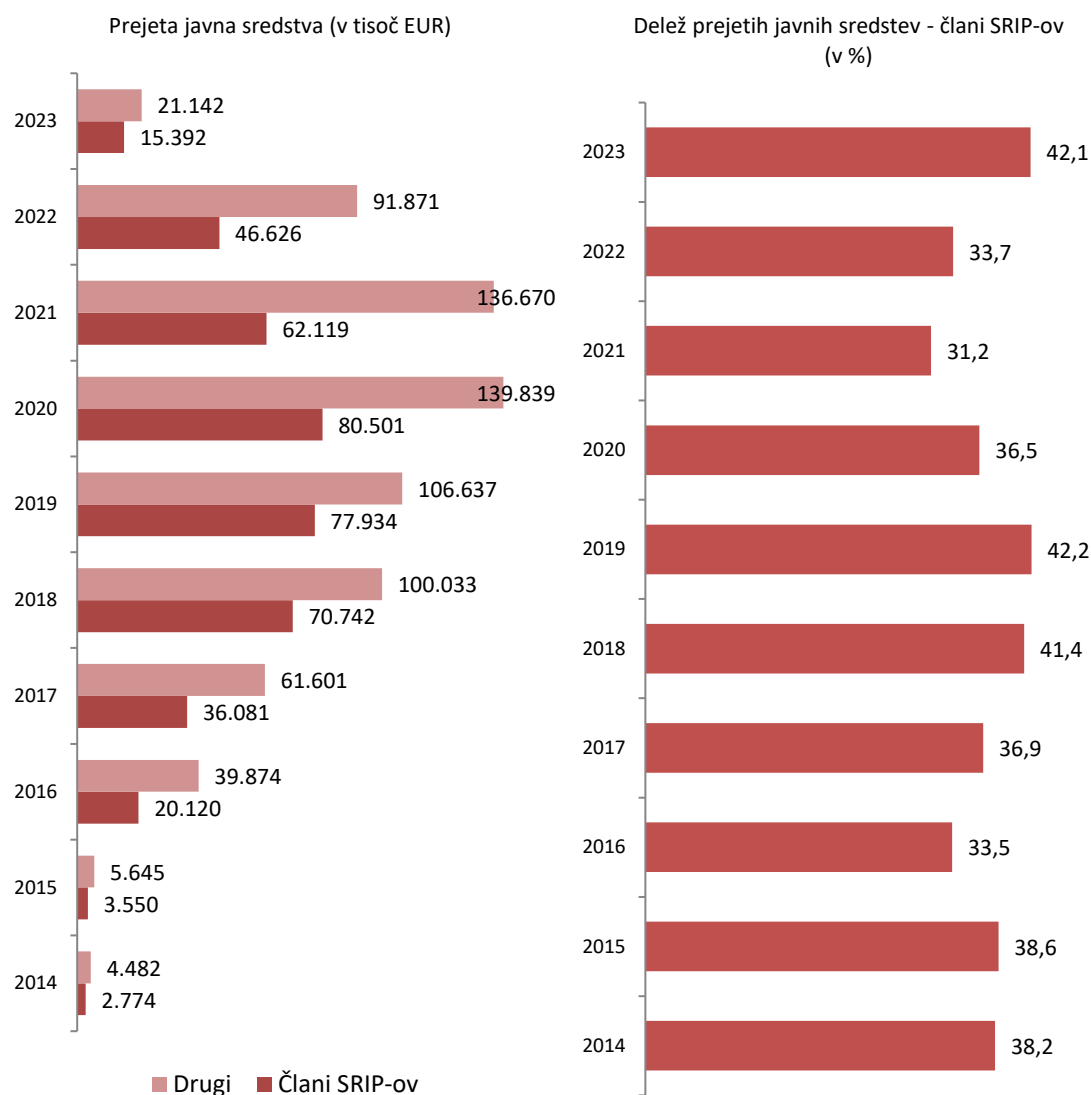
Slika 4.6: Dinamika vlaganj javnih sredstev z namenom spodbujanja izvajanja RRI projektov in drugih projektov povezanih z izvajanjem S4 v obdobju 2014–23 (levo vrednosti prejetih javnih sredstev po razpisih za RRI projekte, desno kumulativni prikaz v %)

Primerjali smo tudi sredstva, ki jih je država namenila SRIP-om in njihovim članom s sredstvi, ki so jih prejele druge organizacije. Kot je razvidno v sliki spodaj, so SRIP-i oziroma njihovi člani prejeli po letih okrog 35% vseh javnih sredstev namenjenih spodbujanju izvajanja RRI projektov in drugih projektov povezanih z izvajanjem S4. Izstopajo leta 2018, 2019 in 2023, ko so SRIP-i oziroma njihovi člani prejeli več kot 40% vseh razdeljenih javnih sredstev v teh letih.

Slika 4.7: Porazdelitev vloženih javnih sredstev, ki so jih prejeli SRIP-i oziroma njihovi člani po SRIP-ih S4 (levo vrednosti prejetih javnih sredstev po JR SRIP, desno vrednosti, ki so jih prejeli člani SRIP-ov za izvajanje RRI ukrepov po drugih razpisih)

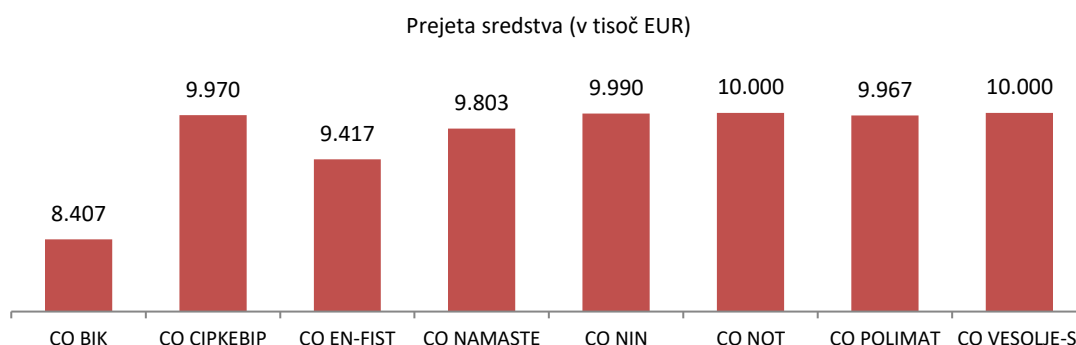
4.2 Centri odličnosti (CO) in Kompetenčni centri (KC)

Podobno smo vlaganja javnih sredstev analizirali za druga dva ukrepa, s katerima je država financirala delovanje RRI partnerstev – CO-jev in KC-jev. Poleg tega, da gre za vrednosti javnih sredstev iz drugega časovnega obdobja, je pri primerljivosti z vlaganji v SRIP-e potrebno upoštevati tudi dejstvo, da sta »Javni razpis za razvoj centrov odličnosti v obdobju 2009–13« in »Javni razpis za razvoj kompetenčnih centrov v obdobju 2010–13« pokrivala sofinanciranje tako delovanja partnerstev kot tudi izvajanja RRI projektov.

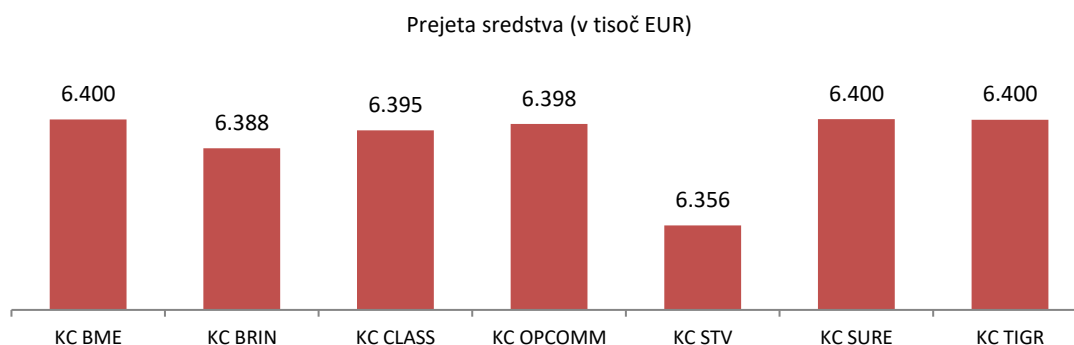
Država je v CO-je v obdobju 2009–13 vložila skupaj 77,5 milijona EUR. Kot je razvidno iz slike v nadaljevanju so CO-ji v obdobju 2009–13 prejeli med 9 in 10 milijoni EUR, izjema je CO BIB, ki je prejel nekaj manj kot 8,5 milijona EUR. Vir podatkov je Deloitte (2014), ki je za namene evalvacije ukrepa podatke prejel od takratnega Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport in Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Slika 4.8: Porazdelitev vloženih javnih sredstva, ki so jih prejeli CO-ji oziroma njihovi člani po CO-jih v obdobju 2009–13

Nekoliko nižje so bile vrednosti prejeti sredstev pri KC-jih. Država je v KC-je obdobju 2009–13 vložila skupaj 44,7 milijona EUR. Kot je razvidno iz slike v nadaljevanju so KC-ji v obdobju 2010–13 prejeli okrog 6,35 milijona EUR. Vir podatkov je tako kot pri CO-jih Deloitte (2014).

Slika 4.9: Porazdelitev vloženih javnih sredstev, ki so jih prejeli KC-ji oziroma njihovi člani po KC-jih v obdobju 2009–13

Podrobnejša analiza vlaganj javnih sredstev z razpoložljivimi podatki ni mogoča, saj podatkovna baza Raziskovalno-razvojni in inovacijski projekti ter drugi projekti povezani z izvajanjem S4 (EMA, SVRK) pokriva le obdobje 2014–23.

5 ANALIZA REZULTATOV POSLOVANJA

Analizirali smo tudi rezultate tržnih manifestacij, ki se kažejo v finančnih rezultatih poslovanja podjetij. V tem delu smo naslovili prihodke od prodaje, izvoz, profitabilnost in produktivnost ter osnovna sredstva in zaposlene v RRI partnerstvih sodelujočih podjetjih. Tako kot v prejšnjih analizah, smo tudi v tem delu poslovanje v RRI partnerstvih sodelujočih podjetij primerjali s poslovanjem drugih gospodarskih družb.

5.1 Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP)

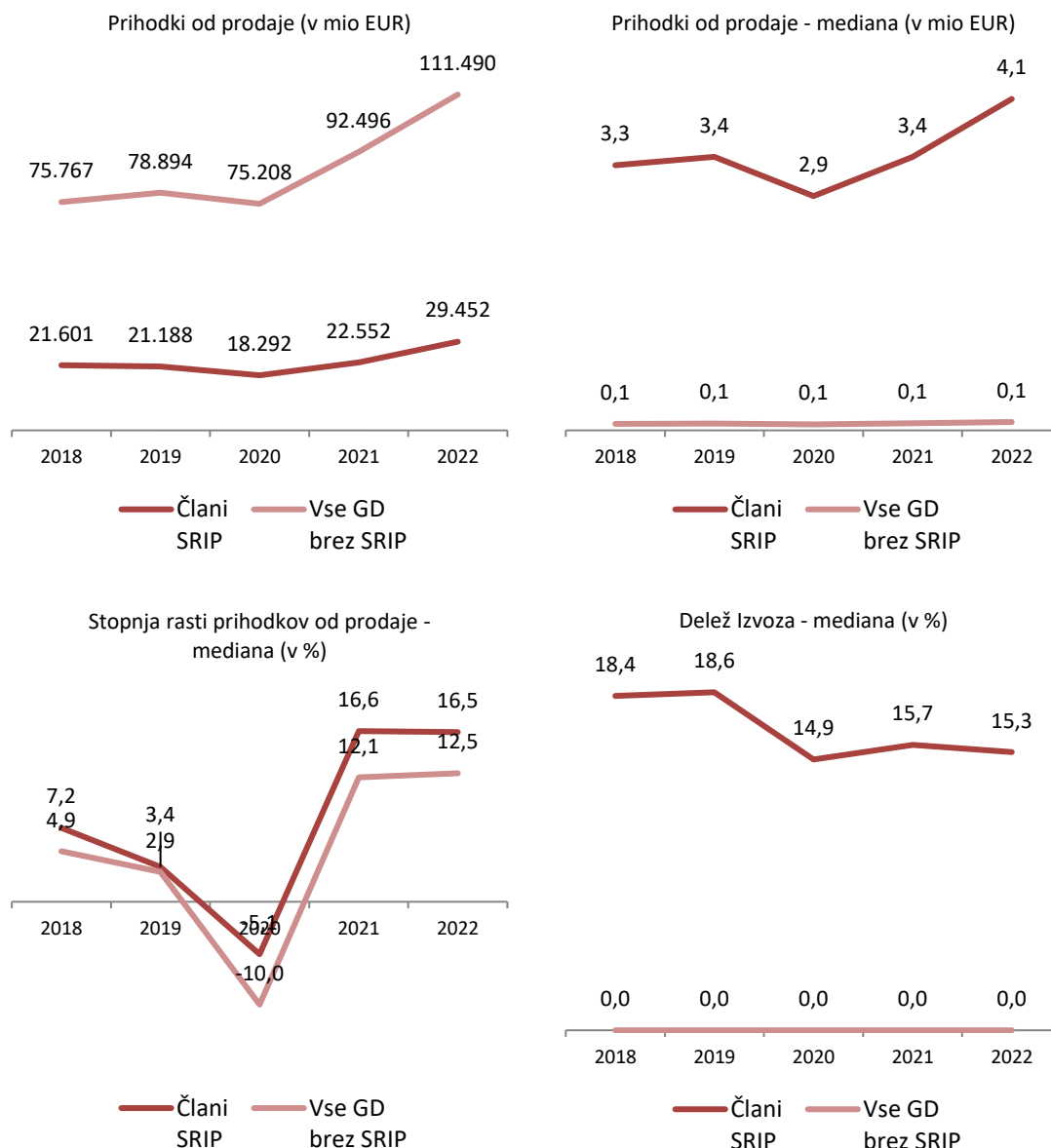
Podjetja, člani SRIP-ov, so skupaj v obdobju 2018–22 ustvarili približno četrtno prihodkov od prodaje v primerjavi s skupno vrednostjo prihodkov od prodaje, ki so jih v omenjenem obdobju ustvarile vse druge gospodarske družbe. V primerjavi s povprečno velikostjo – medianska vrednost gospodarske družbe pa je bilo povprečno podjetje, vključeno v SRIP, večje podjetje. Mediansko podjetje vključeno v SRIP je imelo okrog 3,5 milijona EUR prihodkov od prodaje, v primerjavi z okrog 100 tisoč EUR, kolikor znaša mediana vrednosti prihodkov od prodaje v drugih gospodarskih družbah. Na tem mestu velja opozoriti, da je slednja predvsem posledica velikega deleža mikro družb, ki ustvarjajo relativno nizke prihodke od prodaje (če znaša mediana prihodkov od prodaje vseh gospodarskih družb okrog 100 tisoč EUR, je vrednost mediana, če izločimo mikro podjetja, nekaj več kot 2 milijona EUR).

Podjetja, člani SRIP-ov, so v obdobju 2018–22 ustvarjala tudi višjo rast prihodkov od prodaje. Mediana stopnje rasti prihodkov od prodaje je pri podjetjih, včlanjenih v SRIP-e, presegala mediano stopnje rasti pri drugih družbah za od 0,5 do 4,5 odstotne točke. V letu 2020, ki ga je zaznamovala pandemija COVID-19, pa so prihodki od prodaje v podjetjih, včlanjenih v SRIP-e, upadli v manjši meri, kot je znašal upad v drugih gospodarskih družbah.

Podjetja v SRIP-ih so v primerjavi z drugimi podjetji bolj izvozno naravnana, kar potrjuje analiza deleža izvoza v prihodkih od prodaje. Tudi na tem mestu velja omeniti, da je delež izvoza pri drugih podjetjih relativno nizek, zaradi velikega deleža mikro družb, ki so izrazito manj izvozno naravnana.

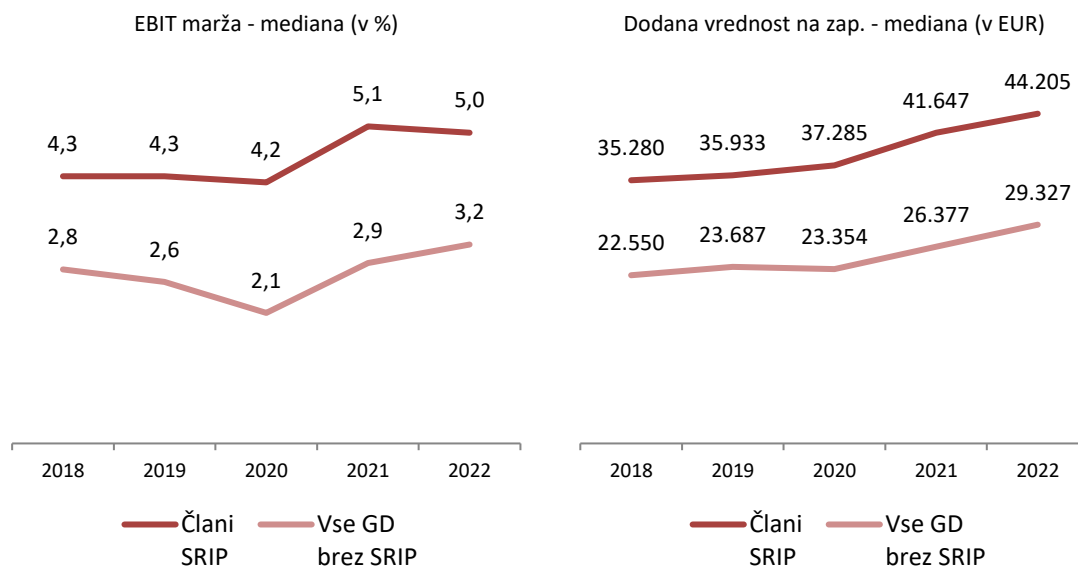
Slika 7.1: Prihodki od prodaje in izvoz članov SRIP in drugih organizacij v obdobju 2018–22

Podjetja, ki so v obdobju 2018–22 sodelovala v SRIP-ih, so bila v primerjavi z drugimi gospodarskimi družbami tudi bolj profitabilna in izkazovala višjo produktivnost. Mediana marže iz poslovanja (EBIT marža) je bila v podjetjih, včlanjenih v SRIP-e, od 1,5 do več kot 2 odstotni točki višja od marže iz poslovanja v drugih podjetjih. Mediana dodane vrednosti na zaposlenega v podjetjih, včlanjenih v SRIP-e, pa je presegala dodano vrednost na zaposlenega v drugih podjetjih za 12 do 15 tisoč EUR.

Slika 7.2: Profitabilnost (EBIT marža) in produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) članov SRIP in drugih organizacij v obdobju 2018-22

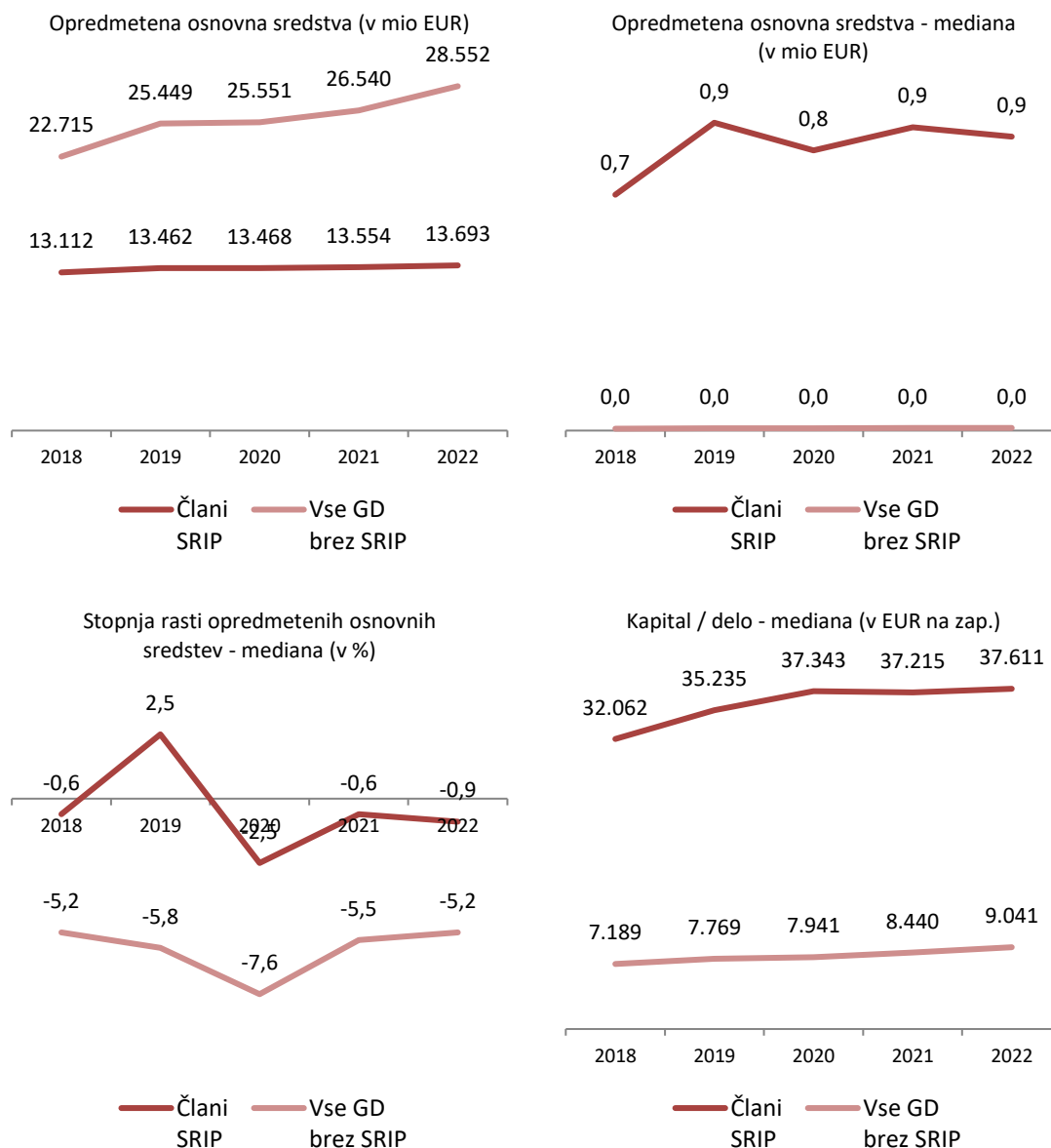

Analiza opredmetenih osnovnih sredstev podjetij v SRIP-ih pokaže, da so podjetja v obdobju 2018–22 le malenkostno povečala skupno vrednost opredmetenih osnovnih sredstev s katerimi razpolagajo. Prav tako se v omenjenem obdobju bistveno ni spremenila medianska vrednost opredmetenih osnovnih sredstev.

Na podlagi analize je mogoče sklepati, da so podjetja vključena v SRIP-e v primerjavi z drugimi gospodarskimi družbami kapitalno bolj intenzivna. Medianska vrednost opredmetenih osnovnih sredstev na zaposlenega znaša v podjetjih, včlanjenih v SRIP-e, med 30 in 40 tisoč EUR in se je v omenjenem obdobju celo povečevala, medtem ko je ta vrednost pri skromnih 10 tisoč EUR pri drugih podjetjih. Spet pa je na mestu opomba, da je slednja posledica velikega deleža mikro podjetij v skupini drugih podjetij, ki so izrazito manj kapitalno intenzivna.

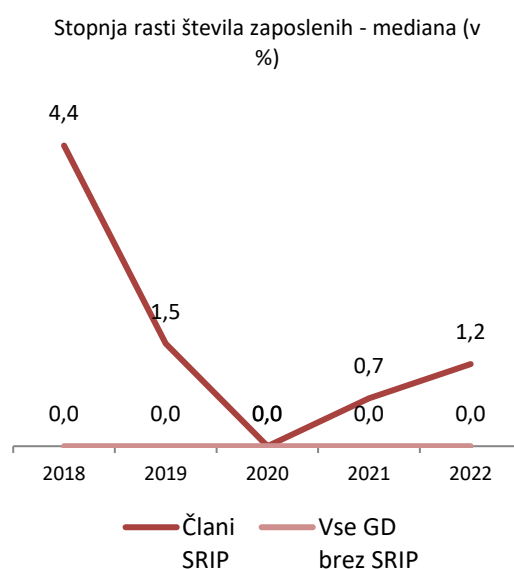
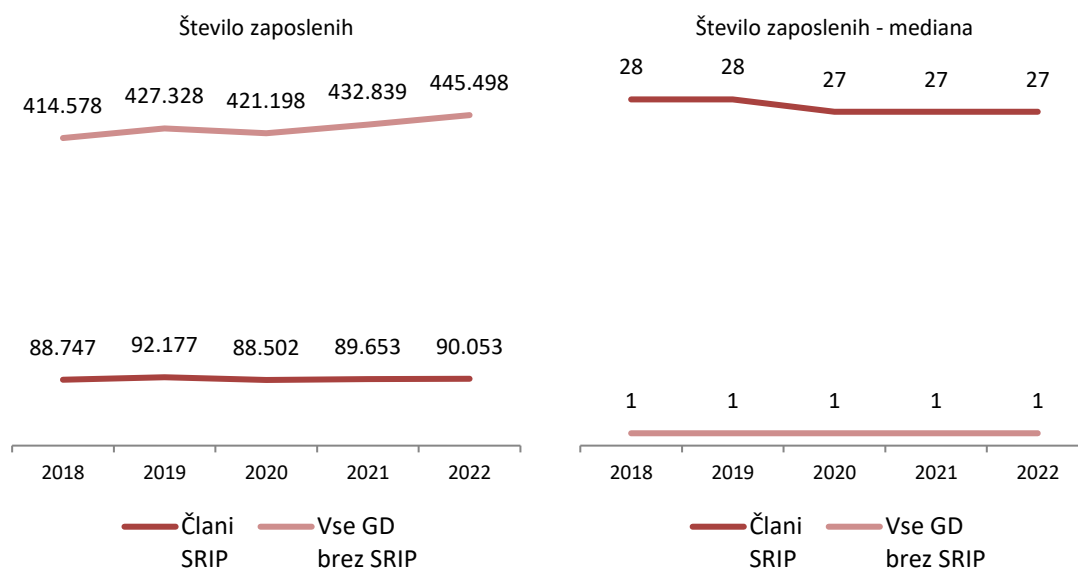
Slika 7.3: Opredmetena osnovna sredstva in kapitalna intenzivnost članov SRIP in drugih organizacij v obdobju 2018–22

Nazadnje smo podjetja vključena v SRIP-e analizirali z vidika zaposlenosti. Podjetja, včlanjena v SRIP-e, so v obdobju 2018–22 skupaj zaposlovala med 20 in 25% zaposlenih, kolikor jih skupaj zaposlujejo druge gospodarske družbe. Mediana vrednosti števila zaposlenih je bila v podjetjih, včlanjenih v SRIP-e bistveno višja od medianske vrednosti v drugih podjetjih. Spet je pri tej primerjavi potrebno upoštevati velik delež mikro podjetij med drugimi podjetji. Iz analize je mogoče tudi sklepati, da so podjetja, včlanjena v SRIP-e, hitreje povečevala število zaposlenih v primerjavi z drugimi podjetji.

Slika 7.4: Zaposleni v organizacijah, članih SRIP, in drugih organizacijah v obdobju 2018–22

5.2 Centri odličnosti (CO)

Podjetja, člani CO-jev, v letu 2009 ustvarili skupaj nekaj manj kot 6,5 milijarde EUR prihodkov od prodaje, kar je nekaj več kot 10% vrednosti prihodkov, ki so jih ustvarile vse druge gospodarske družbe. Vrednost ustvarjenih prihodkov s strani podjetij, članov CO-jev naraste do leta 2014 za približno 30%, medtem se agregatna vrednost prihodkov od prodaje vseh drugih gospodarskih družb poveča za približno 10%. V primerjavi s povprečno velikostjo – medianska vrednost gospodarske družbe pa je bilo povprečno podjetje, vključeno v CO, večje podjetje. Mediansko podjetje vključeno v CO je imelo več kot 10 milijonov EUR prihodkov od prodaje, v primerjavi z okrog 100 tisoč EUR, kolikor znaša mediana vrednosti

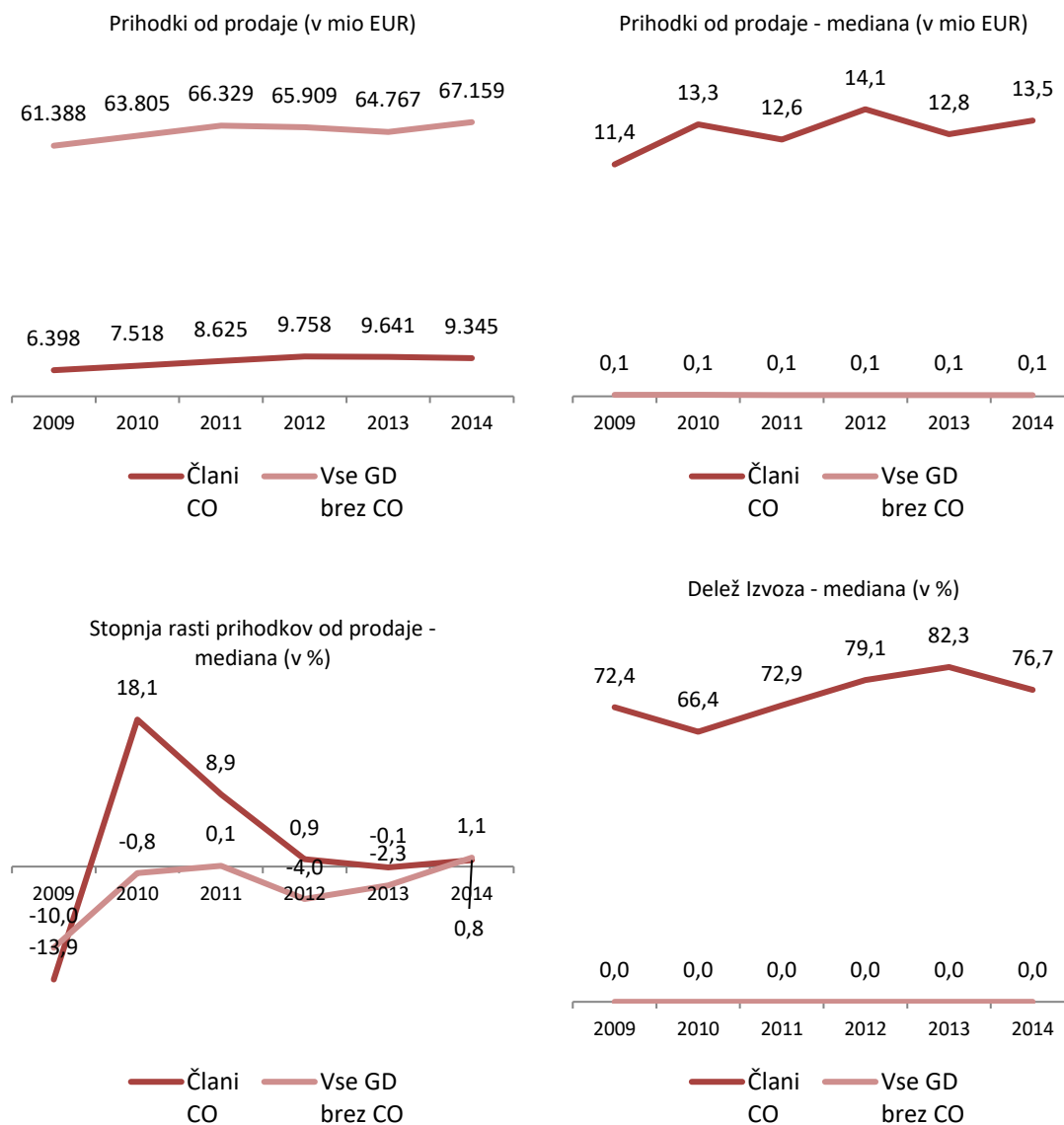
prihodkov od prodaje v drugih gospodarskih družbah. Tudi tukaj velja opozoriti, da je slednja predvsem posledica velikega deleža mikro družb, ki ustvarjajo relativno nizke prihodke od prodaje (če znaša mediana prihodkov od prodaje vseh gospodarskih družb okrog 100 tisoč EUR, je vrednost mediana, če izločimo mikro podjetja, nekaj več kot 2 milijona EUR).

Podjetja, člani CO-jev, so v obdobju 2009–14 ustvarjala tudi višjo rast prihodkov od prodaje. Mediana stopnje rasti prihodkov od prodaje je pri podjetjih, včlanjenih v CO-je, visoko presegala mediano stopnje rasti pri drugih družbah predvsem v letu 2010 in 2011, ko je gospodarstvo okrevalo po finančni in dolžniški krizi. Kasneje se razlika zmanjša.

Podjetja v CO-jih so v primerjavi z drugimi podjetji bolj izvozno naravnana, kar potrjuje analiza deleža izvoza v prihodkih od prodaje. Tudi na tem mestu velja omeniti, da je delež izvoza pri drugih podjetjih relativno nizek, zaradi velikega deleža mikro družb, ki so izrazito manj izvozno naravnana.

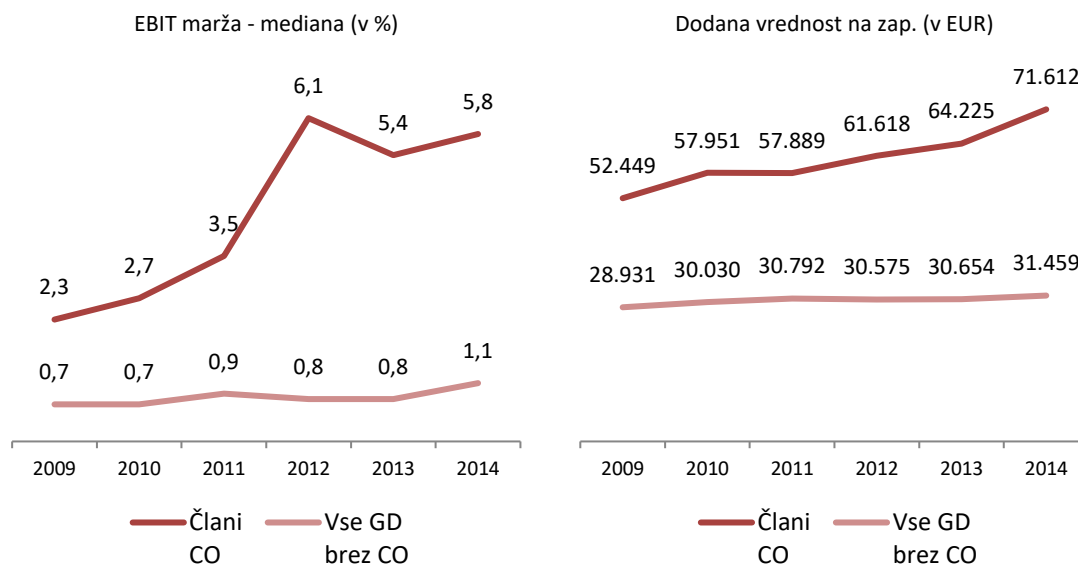
Slika 7.5: Prihodki od prodaje in izvoz članov CO in drugih organizacij v obdobju 2009–14

Podjetja, ki so v obdobju 2009–14 sodelovala v CO-jih, so bila v primerjavi z drugimi gospodarskimi družbami tudi bolj profitabilna in izkazovala višjo produktivnost. Mediana marže iz poslovanja (EBIT marža) je bila v podjetjih, včlanjenih v CO-je, od 2 do več kot 5 odstotni točki višja od marže iz poslovanja v drugih podjetjih. Mediana dodane vrednosti na zaposlenega v podjetjih, včlanjenih v CO-je, pa je presegala dodano vrednost na zaposlenega v drugih podjetjih za 100 in več odstotkov.

Slika 7.6: Profitabilnost (EBIT marža) in produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) članov CO in drugih organizacij v obdobju 2009-14

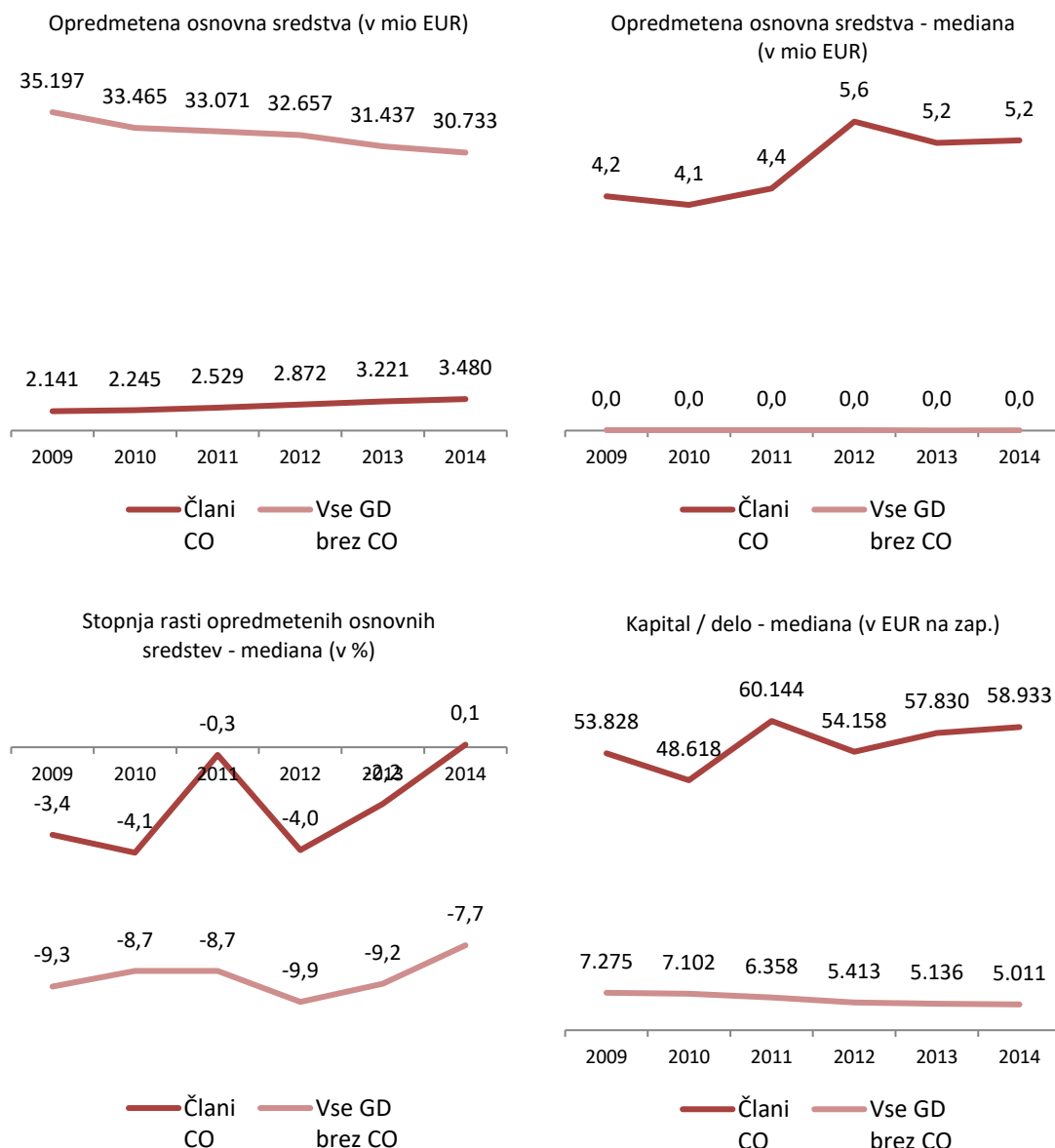

Analiza opredmetenih osnovnih sredstev podjetij v CO-jih pokaže, da so podjetja v obdobju 2009–14 povečala skupno vrednost opredmetenih osnovnih sredstev s katerimi razpolagajo, v omenjenem obdobju se je povečala tudi medianska vrednost opredmetenih osnovnih sredstev. Na drugi strani je pri drugih gospodarskih družbah razviden negativen trend agregatne vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev.

Na podlagi analize je mogoče sklepati, da so podjetja vključena v CO-je v primerjavi z drugimi gospodarskimi družbami kapitalno bolj intenzivna. Medianska vrednost opredmetenih osnovnih sredstev na zaposlenega znaša v podjetjih, včlanjenih v CO-je, med 50 in 60 tisoč EUR in se je v omenjenem obdobju celo povečevala, medtem ko je ta vrednost pod 10 tisoč EUR pri drugih podjetjih. Spet pa je na mestu opomba, da je slednja posledica velikega deleža mikro podjetij v skupini drugih podjetij, ki so izrazito manj kapitalno intenzivna.

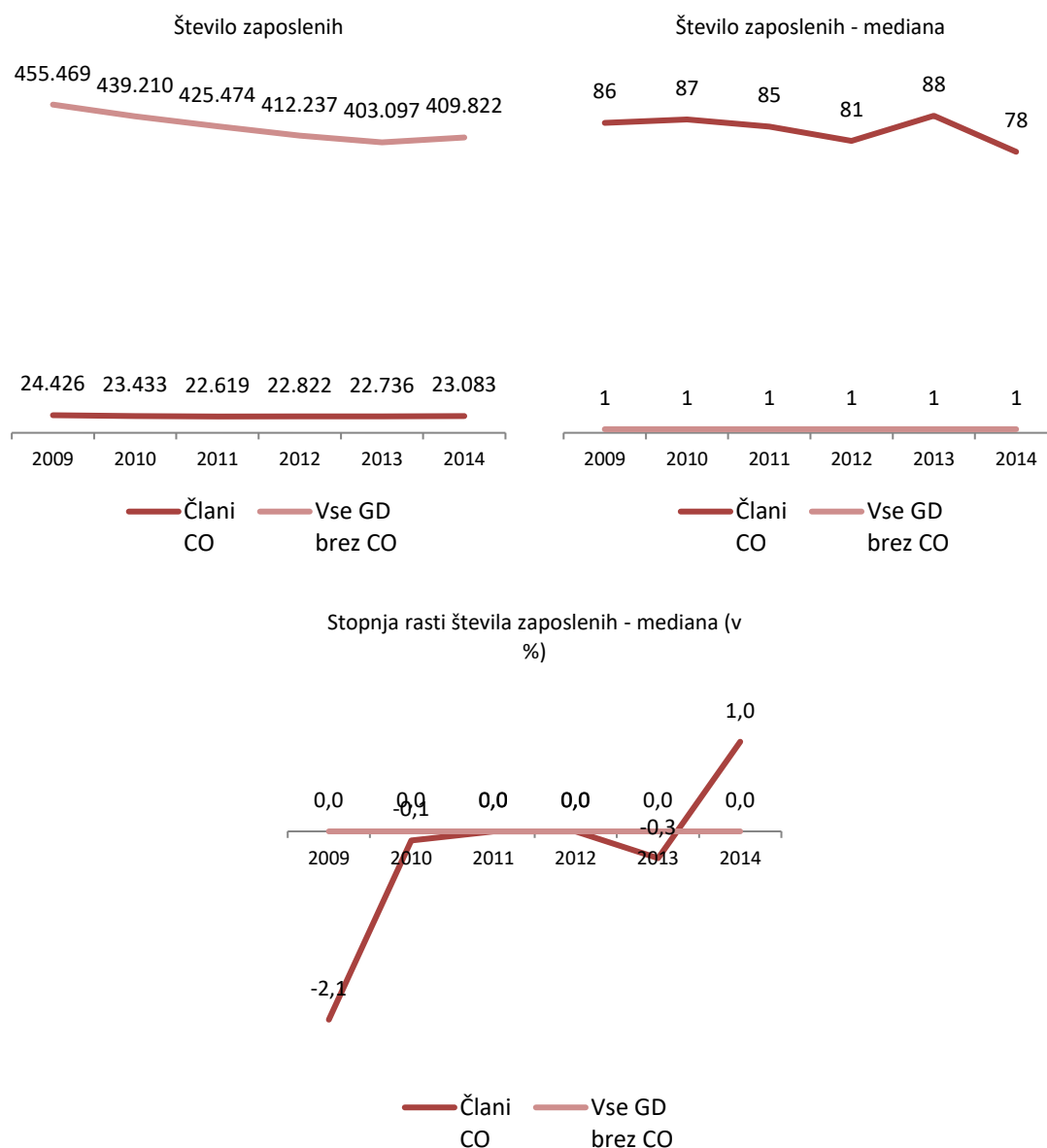
Slika 7.7: Opredmetena osnovna sredstva in kapitalska intenzivnost članov SRIP in drugih organizacij v obdobju 2018–22

Tako kot pri SRIP-ih smo nazadnje smo podjetja vključena v CO-je analizirali z vidika zaposlenosti. Podjetja, včlanjena v CO-je, so v obdobju 2009-14 skupaj zaposlovala okrog 23 tisoč zaposlenih, medtem znaša število zaposlenih v drugih gospodarskih družbah več kot 400 tisoč. Ugotavljamo, da je mediana vrednosti števila zaposlenih v podjetjih, včlanjenih v CO-je bistveno višja (okrog 85 do leta 2013) od medianske vrednosti v drugih podjetjih (1). Spet je pri tej primerjavi potrebno upoštevati velik delež mikro podjetij med drugimi podjetji.

Slika 7.8: Zaposleni v organizacijah, članih CO, in drugih organizacijah v obdobju 2009–14

5.3 Kompetenčni centri (KC)

Podjetja, člani KC-jev, v letu 2009 ustvarili skupaj nekoliko nižje prihodke od prodaje kot podjetja včlanjena v CO-je (nekaj manj kot 4 milijarde EUR), kar je manj kot 10% vrednosti prihodkov, ki so jih ustvarile vse druge gospodarske družbe. Vrednost ustvarjenih prihodkov s strani podjetij, članov KC-jev pa se (tako kot CO-jev) poveča do leta 2014, tukaj celo bolj – za več kot 50%, medtem se agregatna vrednost prihodkov od prodaje vseh drugih gospodarskih družb poveča za približno 10%. V primerjavi s povprečno velikostjo – medianska vrednost gospodarske družbe pa je bilo povprečno podjetje, vključeno v KC, enako kot pri CO-jih, večje podjetje. Mediansko podjetje vključeno v KC je imelo med 6 in 7 milijonov EUR prihodkov od prodaje (do leta 2013), v primerjavi z okrog 100 tisoč EUR, kolikor znaša

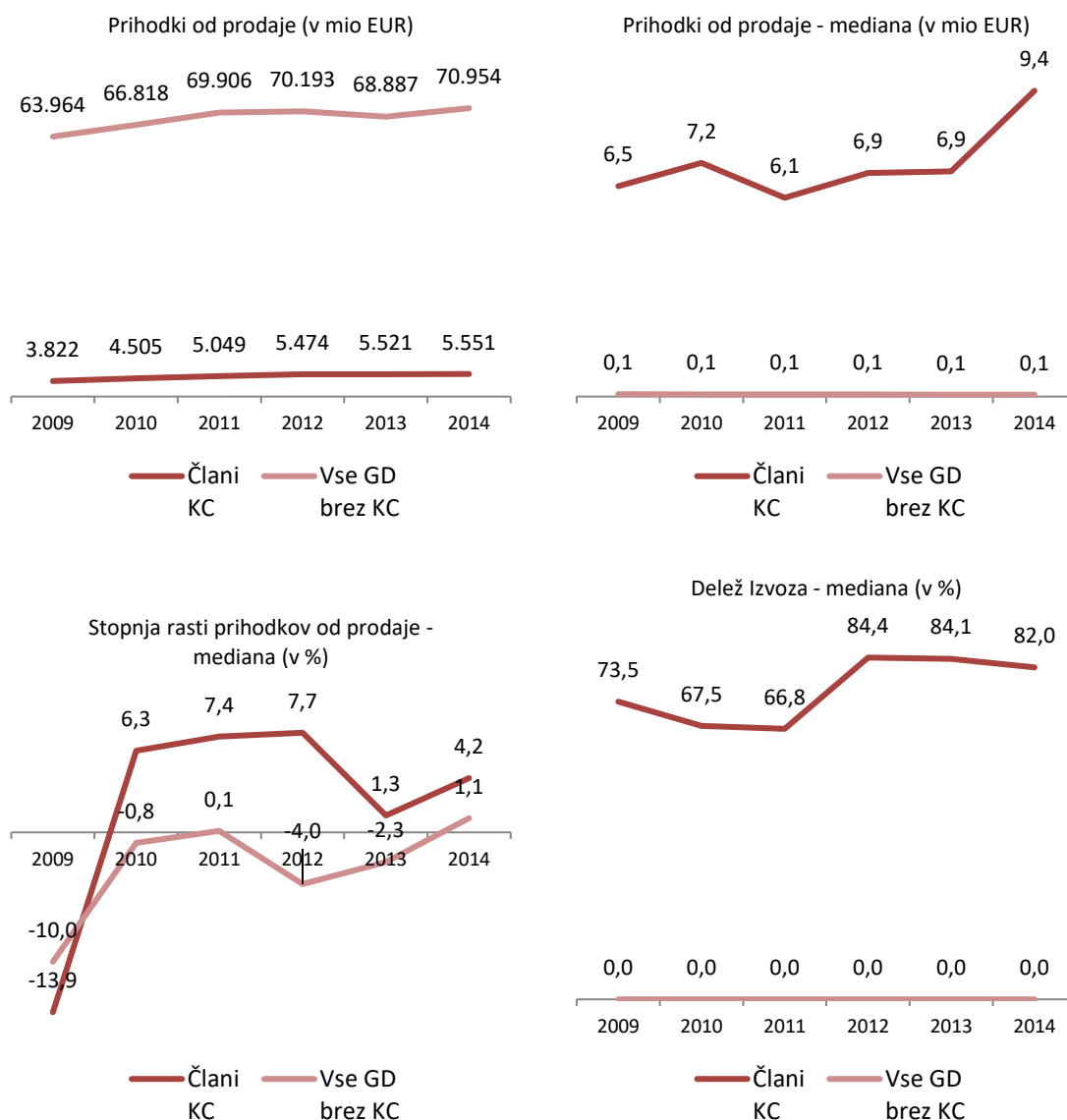
mediana vrednosti prihodkov od prodaje v drugih gospodarskih družbah. Tudi tukaj velja opozoriti, da je slednja predvsem posledica velikega deleža mikro družb, ki ustvarjajo relativno nizke prihodke od prodaje (če znaša mediana prihodkov od prodaje vseh gospodarskih družb okrog 100 tisoč EUR, je vrednost mediana, če izločimo mikro podjetja, nekaj več kot 2 milijona EUR). Je pa medianska vrednost prihodkov od prodaje pri članih KC manjša od medianske vrednosti pri CO-jih.

Podjetja, člani KC-jev, so v obdobju 2009–14 ustvarjala tudi višjo rast prihodkov od prodaje. Mediana stopnje rasti prihodkov od prodaje je pri podjetjih, včlanjenih v CO-je, visoko presegala mediano stopnje rasti pri drugih družbah predvsem v letu 2010, 2011 in 2012, ko je gospodarstvo okrevalo po finančni in dolžniški krizi. Kasneje se razlika zmanjša.

Podjetja v KC-jih so v primerjavi z drugimi podjetji (tako kot podjetja vključena v CO-je) bolj izvozno naravnana, kar potrjuje analiza deleža izvoza v prihodkih od prodaje. Tudi na tem mestu velja omeniti, da je delež izvoza pri drugih podjetjih relativno nizek, zaradi velikega deleža mikro družb, ki so izrazito manj izvozno naravnana.

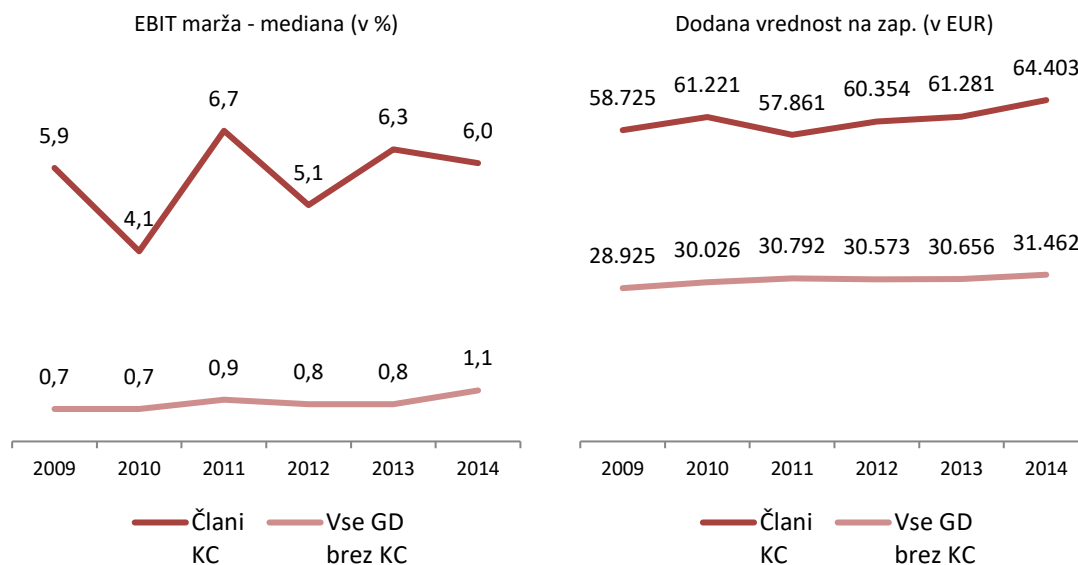
Slika 7.9: Prihodki od prodaje in izvoz članov KC in drugih organizacij v obdobju 2018–22

Tako kot ugotavljamo pri CO-jih, so bila tudi podjetja, ki so v obdobju 2009–14 sodelovala v KC-jih, v primerjavi z drugimi gospodarskimi družbami bolj profitabilna in izkazovala višjo produktivnost. Mediana marže iz poslovanja (EBIT marža) je bila v podjetjih, včlanjenih v CO-je, od 3,5 do več kot 5 odstotni točki višja od marže iz poslovanja v drugih podjetjih. Mediana dodane vrednosti na zaposlenega v podjetjih, včlanjenih v KC-je, pa je presegala dodano vrednost na zaposlenega v drugih podjetjih za 100 in več odstotkov.

Slika 7.10: Profitabilnost (EBIT marža) in produktivnost (dodana vrednost na zaposlenega) članov KC in drugih organizacij v obdobju 2018-22

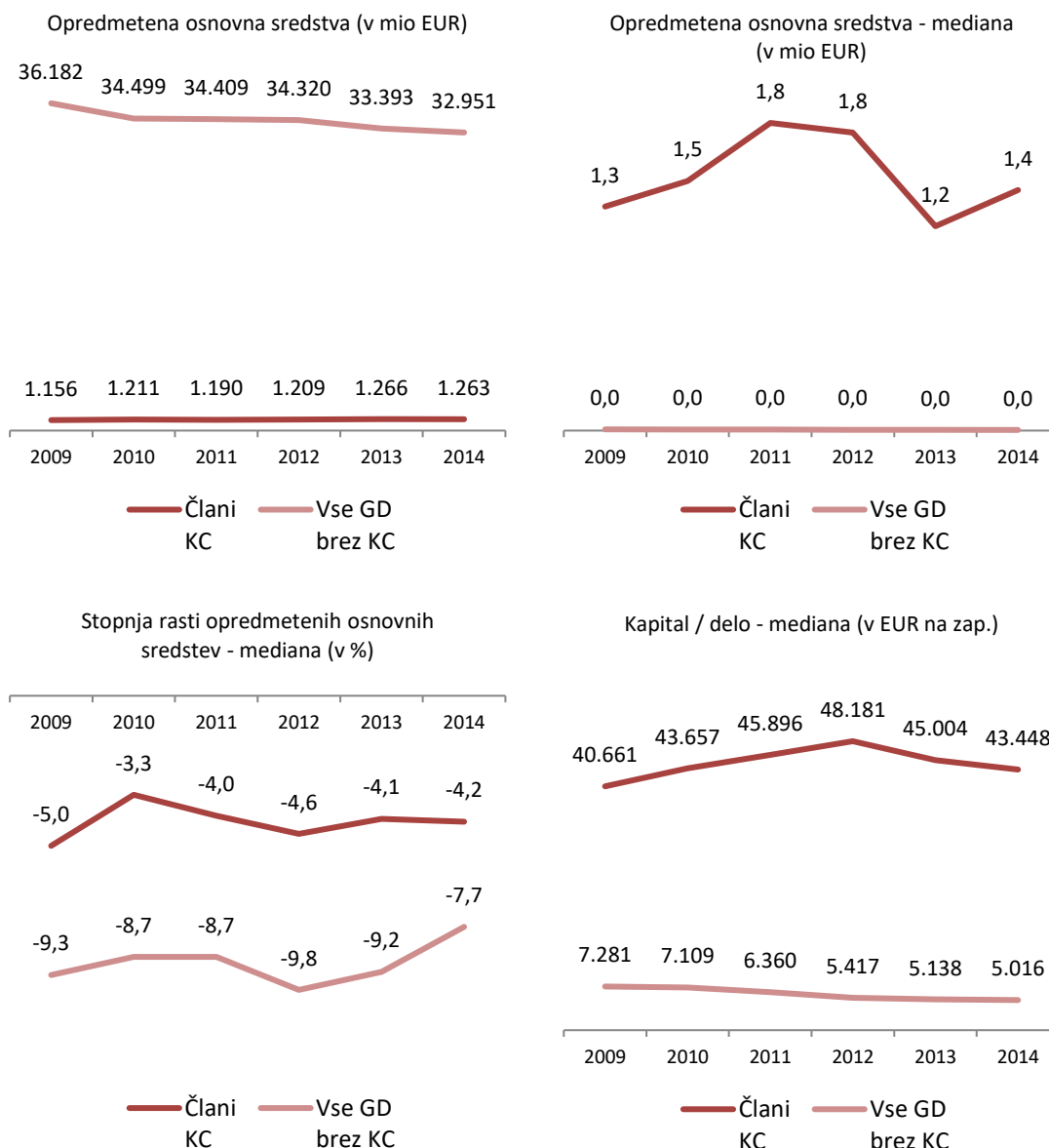

Analiza opredmetenih osnovnih sredstev podjetij v KC-jih pokaže, da so podjetja v obdobju 2009–14 le malenkostno povečala skupno vrednost opredmetenih osnovnih sredstev s katerimi razpolagajo, medtem ko analiza medianske vrednosti pokaže na nihanje v omenjenem obdobju. Na drugi strani je pri drugih gospodarskih družbah razviden negativen trend agregatne vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev.

Enako kot pri CO-jih, ugotavljamo tudi pri podjetjih vključenih v KC-je, da so le-ta v primerjavi z drugimi gospodarskimi družbami kapitalsko bolj intenzivna. Medianska vrednost opredmetenih osnovnih sredstev na zaposlenega znaša v podjetjih, včlanjenih v KC-je, okrog 45 tisoč EUR, medtem ko je ta vrednost pod 10 tisoč EUR pri drugih podjetjih. Spet pa je na mestu opomba, da je slednja posledica velikega deleža mikro podjetij v skupini drugih podjetij, ki so izrazito manj kapitalsko intenzivna.

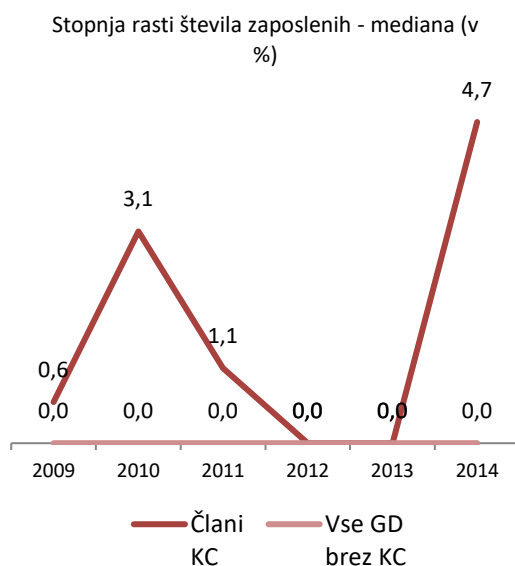
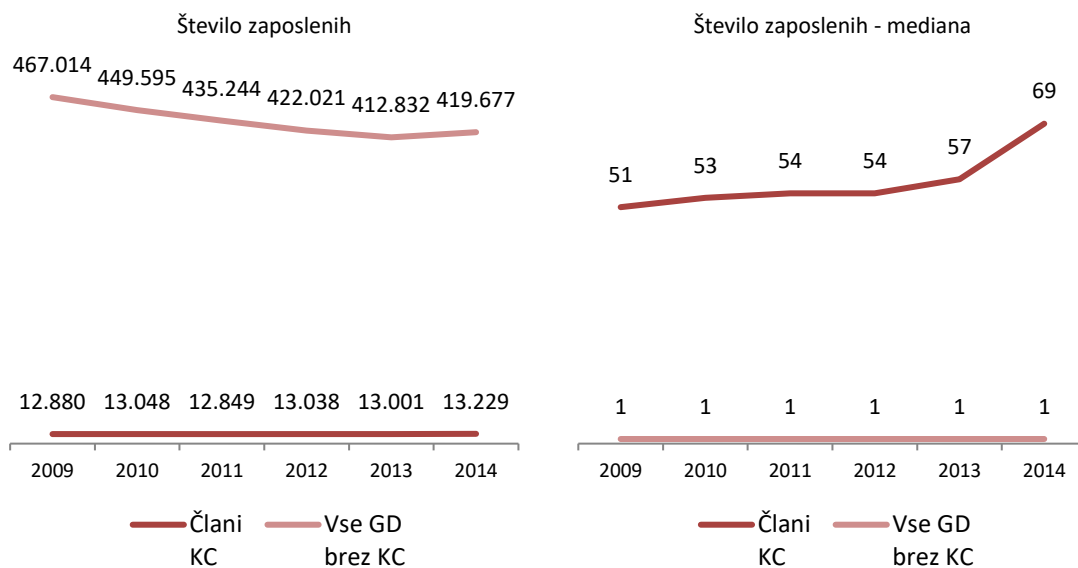
Slika 7.11: Opredmetena osnovna sredstva in kapitalska intenzivnost članov KC in drugih organizacij v obdobju 2018–22

Podjetja, včlanjena v KC-je, so v obdobju 2009-14 skupaj zaposlovala okrog 13 tisoč zaposlenih, medtem znaša število zaposlenih v drugih gospodarskih družbah več kot 400 tisoč. Izpostaviti velja, da je skladno z manjšo vrednostjo prihodkov od prodaje, manjše tudi število zaposlenih v KC-jih (v primerjavi s CO-ji). Ugotavljamo, da je mediana vrednosti števila zaposlenih v podjetjih, včlanjenih v KC-je bistveno višja (med 50 in 60 do leta 2013) od medianske vrednosti v drugih podjetjih (1). Spet je pri tej primerjavi potrebno upoštevati velik delež mikro podjetij med drugimi podjetji. Iz analize je mogoče tudi sklepati, da so podjetja, včlanjena v KC-je, hitreje povečevala število zaposlenih v primerjavi z drugimi podjetji, česar nismo ugotovili pri CO-jih.

Slika 4: Zaposleni v organizacijah, članih KC, in drugih organizacijah v obdobju 2018–22

6 VIRI IN LITERATURA

Bučar, M. M. Stare in B. Udovič. 2014. Centri odličnosti in kompetenčni centri: Evalvacija instrumentov. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Bučar, M. M. Črnigoj, A. Lipnik, A. Jaklič, M. Stare, B. Udovič, B. Likar in P. Štrukelj. 2022. Vrednotenje delovanja SRIP-ov v obdobju 2017-2021. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Deloitte. 2015. VREDNOTENJE IZVAJANJA PREDNOSTNE USMERITVE OP RR Izboljšanje konkurenčnih sposobnosti podjetij in raziskovalna odličnost (poudarek na Razvojnih centrih slovenskega gospodarstva). Ljubljana: Deloitte.

Uradni list RS, št. 36, 15. 5. 2009

Uradni list RS, št. 64, 14. 10. 2016

